645/2
1990

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ISSN 0321-1509
5
1990

საქართველოს ქალი

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ყოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხატვრულ-ლიტერატურული ჟურნალი.

«САКАРТВЕЛОС КАЛИ»
(«ЖЕНЩИНА ГРУЗИИ»)

Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал ЦК КП Грузии

მთავარი რედაქტორი
მარიკა
ბარათაშვილი

Главный редактор
МАРИКА
БАРАТАШВИЛИ

სარედაქციო კოლეგია:

ნელი ბურჯანაძე, ნონა ბაზრიენდაშვილი, ნაზი თარხნაძე, ლია კაკაბაძე (პასუხისმგებელი მდივანი), ზინაიდა კვახაძე, ნაზი კილასონია, თამარ ლაზარაშვილი, ქეთევან ლომთათიძე, ნინო [illegible], ცისანა ბერიძე (მხატვრული რედაქტორი), ნადია [illegible]შვილი, ლეგა [illegible], ირმა [illegible]შვილი, ნინო ჯავახიშვილი, ეთერ ჯაფარიძე.

ტექრედაქტორი ნანული ბუცა

გარეკანის პირველ გვერდზე — რესპუბლიკის მთავარი ნეფროლოგი ქეთევან ანჯაფარიძე. დავით იაკობაშვილის ფოტო.

საქართველოს კპ ცკ-ის გამომცემლობა

შრომის წითელი დროშის ორდენოსანი საქ. კპ ცკ-ის გამომცემლობის სტამბა, თბილისი, მარჯანიშვილის ქ. № 14.

Ордена Трудового Красного Знамени типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. М. Костава, 14.
Адрес редакции: 380096, Тбилиси, ул. М. Костава 14.

მარიკა ბარათაშვილი

„დიდების“ დაბრუნება

ქრონიკული

„დიდება“, „დიდება“! — გაისმა ხმა ჭიათურის კულტურის სახლის ხალხით გაჭედილ დარბაზში.

ეს დავით ყაზბეგის ხმაა. თვითონაც კარგად მოჩანს სცენიდან. პარტერის პირველ რიგში ზის აღელვებული, გაფითრებული, სცენისაკენ ხელგაწვდილი (ახლაც ჩამრჩა მეხსიერებაში დავით ყაზბეგი, რომელიც იმ დღიდან მალე გაემგზავრა სწავლის გასაგრძელებლად უცხოეთში, საიდანაც აღარ დაბრუნებულა). იგი კი არ ითხოვს, მოითხოვს სანდრო კავსაძის გუნდისაგან დამოუკიდებელი საქართველოს სახელმწიფო ჰიმნის შესრულებას.

1923 წელია, ის დრო, როდესაც „დიდების“ საგალობელი ისევე დევნილია, როგორც ფიქრი და ოცნება დამოუკიდებელ საქართველოზე.

დარბაზი წამით გაირინდა. ყველას თვალი სცენისკენაა მიპყრობილი, საიდანაც, როგორც ყოველთვის, ამ საღამოსაც სანდრო კავსაძის მოწაფეთა გუნდი ხიბლავს მსმენელს მშვენიერი ქართული მელოდიებით.

და უეცრად, კატეგორიული მოთხოვნა აკრძალული ჰიმნის შესრულებისა!

ჭიათურელების საყვარელი ლოტბარი სანდრო კავსაძე წამით შეცბა. შემდეგ მოგვიბრუნდა, ხელი აიწია და...

„დიდება ზეცით კურთხეულს,
დიდება ქვეყნად სამოთხეს,
ტურფა ივერია ....
. . . .
დიდება ძმობა — ერთობას,
დიდება თავისუფლებას“...

კარგა ხანს მქუხდა ოვაციები...

სამწუხაროდ, ამ კონცერტს „მოსალოდნელი შედეგი“ არ მოჰყოლია.

„დიდების“ ჰანგის ნაწყვეტი ერთხელ კიდევ მოისმა ჩემს სმენას. ეს იყო 1924 წლის 28 აგვისტოს, როდესაც აჯანყებული ჭიათურელები თოფების სროლითა და „ვაშას“ ძახილით იღებდნენ დაწესებულებებს — იბრძოდნენ იმ რწმენით, რომ მათთან არა მარტო მთელი საქართველო — ევროპაც კი. და ეს იმდენად სჯეროდათ, რომ ქალაქის თავზე გადაფრენილი თვითმფრინავი უცხოეთიდან დასახმარებლად მოსულად მიიჩნიეს და სიხარულის ყიჟინით შეხვდნენ. (შემდეგ გაირკვა, რომ ჭიათურის შეცდომით დაუფრენია საქართველოს სხვა რეგიონებისთვის და ისიც, რომ ევროპის მზადყოფნა ჩვენს დასახმარებლად მითი ყოფილა). და, მართალია, იმ დღეს ქალაქში ატეხილ სროლას მსხვერპლი არ მოჰყოლია, მაგრამ რამდენიმე დღის შემდეგ, ვითომდა თბილისის საპატიმროში გადასაგზავნი ტუსაღებით — ჭიათურა-საჩხერის რჩეული ადამიანებით, მეტ წილად წერეთელ-აბაშიძეებით სავსე მატარებლის ვაგონები (იმათთვის ზუსტად ნინოწმინდელები და ჩხარელებიც დაუმატებიათ) შორაპნის რკინიგზის სადგურის ქვემოთ, არგვეთასთან ახლო დაუცხრილავთ, რომ ამბობდნენ: ადამიანების სისხლი რკინიგზის ლიანდაგებზე ღვარად მიედინებოდა.

იმ დღიდან მოყოლებული, რეპრესიების, ომების, კიდევ მრავალმა მწუხარებით დამუხტულმა დღემ და წელიწადმა გადაუარა საქართველოს.

და აი, 1924-მა კვლავ თავი გაგვახსენა, ოღონდ იმ განსხვავებით, რომ 1989 წლის 9 აპრილის უბედურება საქვეყნოდ აღიარებული დიდი გარდაქმნების — საჯაროობისა და დემოკრატიის ვითარებაში დაატყდა თავს და მამულის დამოუკიდებლობისა და ბედნიერებისათვის ლოცვად დამდგარი უდანაშაულო ქალები, გოგონები, ვაჟები შეიწირა, ათასობით ადამიანი დასახიჩრებლად გაიმეტა.

გაზაფხულს მხოლოდ ზეიმად შემოსვლა მართებს მშვიდ საქართველოში — საქართველოს, [illegible] ... თვის „9“ რიცხვი შეიმოსა ძაძით.

1956 წლის 9 მარტი — გლოვისუფლებაწართმეული მწუხარების დღე.

1989 წლის 9 აპრილი — ჩვენი მწარე დარბევის სამუდამოდ გულდამჩნეული და ამავე დროს, ჩვენი ცხოვრების უდიდესი მნიშვნელობის — „საქველოთა — საქველოს დამოუკ[illegible]ველი“ — ერის დიდი ხულიგრის ენერგიის კვლავ გამოშუქების, მისი განწმენდისა და ამაღლების დასაწყისი.

კიდევ 9 რიცხვი:

1945 წლის 9 მაისი — მეორე მსოფლიო ომის დამთავრების დღესასწაული — 370000-მდე ადამიანის სიცოცხლის და უამრავი ბედნიერ, დაობლებულ-დაქვრივებულ, უპატრონოდ დარჩენილთა განუზომელი მწუხარების ფასად რომ მოიპოვა ჩვენმა პატარა ქვეყანამ...

ახლაც მაისია.

45 წელიწადი გავიდა გამარჯვების დღის იმ პირველი, ცრემლიანი ზეიმიდან.

დღესაც, როგორც ყოველთვის, ჩვენი ხალხის მოგონებებში ცოცხლდებიან და სახლი სადღესასწაულოდან, ძეგლებიდან, მემორიალებიდან თუ ჩვენი ბინების კედლებზე საპატიოდ მიჩენილი ჩარჩოებიდან გადმოდიან ჩვენთვის დაუვიწყარი ადამიანების ლანდები... ცოცხლდებიან და გვეკითხებიან: „როგორ ცხოვრობთ, ძვირფასებო, ჩვენი მსხვერპლის ფასად რა მოიპოვეთ?“

ვინ იცის, რამდენმა მათგანმა ჩაიტანა სამარეში ოცნება თავისუფალ საქართველოზე! ბევრს უთუოდ ეხსომებოდა 1918 წლის 26 მაისი — ყველაზე დიდი და ბედნიერი დღე საქართველოს ცხოვრებაში.

ის ზეიმები...

როგორ [illegible] ... ეხსომებოდათ იმ დღის დაკარგვის სიმწარეც... და უთუოდ გაიხარებდნენ, რომ დაენახათ, „როგორ ამზეირდა მათი ხალხი, როგორ აღსდგა, როგორ მოქმედებს“... როგორ იბრძვის და იღვწის თავისუფლების იმ დღეთა დასაბრუნებლად, იმ რწმენით და იმედით, რომ სამართლიან ბრძოლაში ჩვენთანაა ღმერთი და წმინდა ეკლესია.

ქრისტეს აღდგომის ამ დიდებულ დღესასწაულზეც, ლიტანიის ღამეს კვლავ მიეჯარნენ მლოცველები ტაძრებს. მოციმციმე სანთლების შუქზე მოჩანდა მათი რწმენით გაშუქებული სახეები, სავსენი ანთებული თვალები და მტკიცდებოდა რწმენა, რომ ყოველი მათგანი ელტვის სულიერი განწმენდა-ამაღლებისაკენ, და რომ ამ მლოცველებს შორის არ შეიძლება იყოს ვინმე — მდაბალი ინსტინქტებით შეპყრობილი ადამიანი; რომ ხელებს, რომლითაც ანთებული წმინდა სანთელი უპყრიათ, არ შეუძლიათ კაცის კვლა; რომ ამ თვალებს არ ძალუძთ მზერა აარიდონ ერისა და მოყვასის გაჭირვებას; რომ ამ გულებში არ შეიძლება ბუდობდეს ბოროტება, შური, სიძულვილი...

იდგნენ მლოცველები ტაძარში, ისმოდა სამღვთო ქადაგება, საგალობლები და მტკიცდებოდა რწმენა, რომ ასე განწმენდილი და ამაღლებული ხალხისათვის დაუძლეველი და მიუღწეველი არა არის — რა, და რომ დიდი გზა აღარ დაგვრჩენია იმ მაღალ ტაძრამდეც, საიდაც ძალას იკრებს დევნისაგან თავდაღწეული საგალობელი დამოუკიდებელი საქართველოსი:

„დიდება ზეცით კურთხეულს,
დიდება ქვეყნად სამოთხეს,
ტურფა ივერია“...

19320

საქ. სსრ კ. მარქსის სახ. სახ. რესპ. ბიბლიოთეკა

ოთხი შვილი — მართლა შვილი!

მუდამ კიეჯაუი

ძალზე საინტერესო პროფესიაა ჟურნალისტობა. ჩვენ ყოველდღე სხვადასხვებს ვიღებთ ინტერვიუს. სხვის ცხოვრებაში „ვიჭეჭებით". ვცდილობთ არც ერთი მასალა არ დაგვრჩეს მოუპოვებელი, არც ერთი ფაქტი თუ მოვლენა არ გამოგვრჩეს. დავრბივართ, გაუთავებლად ვრეკავთ, მაგანსა და მაგანს ვეხვეწებით, რომ სასაუბროდ მოგვცეს რამდენიმე წუთით, მუდამ სასის დავყურებთ და... ამ „მარათონულ რბოლაში" ერთმანეთი გვავიწყდება.

„თბილისის" რედაქციაში, ინფორმაციის განყოფილებაში ჩემთან ერთად მუშაობს რუსუდან ნიკურაძე (ეს გვარი და სახელი, ალბათ, ნაცნობია მკითხველისათვის!) იგი მუდამ მასალის ძიებაშია, მოვარდება ხოლმე ინფორმაციით დატვირთული, აღელვებით გვიზიარებს შთაბეჭდილებებს, მერე კი დიქტოფონს მიუჯდება და მოთმინებით შიფრავს ნაწერს.

იგი საინტერესო ახალგაზრდა ქალია. მუდამ ცდილობს ყველაფერი მოასწროს, ყველა საქმე შეათავსოს. რაც მთავარია, ახერხებს კიდეც. რუსუდან ნიკურაძის პუბლიკაციები ხშირად ქვეყნდება ჟურნალ-გაზეთებში, გადაიცემა ტელევიზიით, ისიც ჩვენსავით „კოსმოსური ტემპით" ცხოვრობს. შინაც მუდამ უამრავი საქმით არის დატვირთული, მაგრამ ძალზე იშვიათად წუწუნებს. რაც მთავარია, ცდილობს მართალი და პირდაპირი იყოს მკითხველთან, მასაც გადასცეს საკუთარი ემოციები, აღელვება, დაღლილობა, შეგრძნება, [illegible] არაფერზე გულგრილი არ დატოვოს.

ჩვენი მუშაობა არა მარტო ტემპით გამოირჩევა, იგი [illegible] ხშირად გვთავაზობს ხოლმე. — ჩქარა, სასწრაფოდ, გაიქეცი, ნომერში მიდის. — აი, ეს არის ჩვენი მუშაობის პრინციპი და ხშირად ამ ოპერატიულობის „წყალობით" უსიამოვნო სიტუაციაში ვვარდებით. აი, თუნდაც ერთი ფაქტი, რომელიც თავად რუსიკომ მიამბო:

მაშინ „ახალგაზრდა კომუნისტში" თანამშრომლობდა. რუსთაველის თეატრი დაბრუნდა ტრიუმფალური გასტროლებიდან და ჟურნალისტები ერთმანეთს ხელიდან „გლეჯდნენ" გამარჯვებულ მსახიობებს. გაიმართა ე. წ. შეჯიბრება, ვინ უფრო სწრაფად გაუშვებდა ამ სასიხარულო ფაქტს, ვინ ამცნობდა პირველი მკითხველს ამ სენსაციას.

რუსუდანს სამთავ[illegible] „გამოჰყვა" დაავალეს. მათ შორის ერთ-ერთი აღიარებული [illegible] ბახაძე უნდა ყოფილიყო! მაგრამ [illegible] ინფორმაციის [illegible] გაიდა. ბატონი ბადრის აზრი „დაუსწრებლად" ჩაეწერა. თითქოს ყველაფერი რიგზე იყო. დავალება ოპერატიულად შესრულდა, გაზეთმაც დროულად მიაწოდა მკითხველს სასიხარულო ინფორმაცია. მაგრამ შემდეგ აღმოჩნდა, რომ ბადრი კობახიძე თეატრს საერთოდ არ ახლდა ამ გასტროლებზე. ჟურნალისტი მცდარად დააკვალიანეს და უხერხულ მდგომარეობაში ჩააგდეს. ამ ცურიოზს მეტისმეტად სერიოზული უსიამოვნება მოჰყვებოდა, რომ არა ბატონ ბადრის ჩვეული კეთილშობილება... ეს იყო ახალგაზრდა ჟურნალისტის მწარე გაკვეთილი...

ახლა მინდა ის საიდუმლოც გაგანდოთ, რითაც რუსიკო ჩემი კოლეგ[illegible] მეუღლეს [illegible] თვლის, თვითონ ზრდის ბავშვებს [illegible] ქალი და თავადაც ჟურნალისტი... ეს კი იშვიათი თვისებაა. ყველა ქალი როდი დაიკვეხნის ამით.

ამიტომ მინდა ვუსურვო ყველა ქართველ ქალს: რუსიკოს წყალი გადასხმოდეთ. ამაზე კარგი რაღა უნდა გისურვოთ?!

ირინე კუჭავა

მშვიდობის ხიდები

[illegible]ციამ „მშვიდობის მო[illegible] ბავშვები", რომლის თავმჯდომარეც მწერალი [illegible], „ოთხი ლიდერის [illegible] გოგონას ხსოვნის [illegible] წესია.

[illegible] ტანია სავიჩევა, სამანთა სმიტი და სადაკო — ოთხივენი თავის დროზე ბავშვური სიცოცხლით მსოფლიოს სხვადასხვა კონტინენტზე, თითქოს ერთ ჯაჭვად კრულნი... ოთხივე კატასტროფის შეეწირა და კაცობრიობის მარადიულ ხსოვნაში გადაინაცვლა, რათა არასოდეს დაგვავიწყდეს, რა შეუძლია ომის უბედურებას, რა შეუძლია კატასტროფას.

„ოთხი ლიდერის გოგონას ხსოვნის" შექმნის პირველი მეთაური გახდა პატრიცია მონტანდონი. ამ პიროვნების პატივი მან საკუთარ დამსახურებად მიიჩნია. იგი ბევრს მოგზაურობს, რათა მსოფლიოს ბავშვები მშვიდობის მისიით დაუკავშიროს და დაახლოვოს ერთმანეთს.

ახლა კი, ნოემბრიდან მოგზაურობის შემდეგ, პატრიცია მონტანდონს რა აკავშირებს ჩვენთან: ისტორიაში ამერიკელი ქალბატონი პირველად ეწვია თბილისს საბჭოთა კავშირის სა[illegible] [illegible] თბილისელ ჟურნალისტებს შეხვდა.

პატრიცია მონტანდონი თავისი მოწოდებით მხატვარი გახლავთ და მშვენიერი დახმარებით პირველად 1982 წელს [illegible] საკუთარი ნახატების გამოფენაზე და ტელევიზიით. ამერიკელ და რუს ბავშვებთან ხელიხელჩაკიდებული, მშვიდობის მისიით [illegible]... ეს ის დრო, როცა მის ცხოვრებაში ყველაფერი ძირფესვიანად შეიცვალა. მხატვრის საყვარელი პროფესია — ჟურნალისტიკა, ბავშვური ხალისი და ქველმოქმედების ძნელად სავალ გზას დაუთმო...

[illegible] იგი მიზნისკენ შეუდგა... კრემლში, თეთრ სახლში, [illegible], საქველმოქმედო აქციებზე... ვაშინგტონში კი, ჩვენი მოგზაურის [illegible], იგი ერთადერთი ქალი იყო, რომელიც [illegible] მიიღო.

პატრიცია მონტანდონი თავის [illegible] საინტერესო [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

პრესკონფერენციაზე მან გულახდილად განაცხადა, რომ ქველმოქმედების როლი საქმეში [illegible] ... ყველაზე კარგი [illegible] ... ბავშვები.

პატრიცია მონტანდონი ოცდაშვიდჯერ იყო საბჭოთა კავშირში... თბილისში კი პირველად ჩამოვიდა.

— თავს ბედნიერად ვგრძნობ, — თქვა მან, რომ ყველაზე ბევრი საქმის წამოწყების სურვილი აქ გამიჩნდა...

რეალური საქმე კი, რომელიც [illegible] თითქმის ოფიციალურად გაფორმდა, ეს არის ერთობლივი კონცერტი [illegible] თბილისში, რომლის ხელმძღვანელობას კისრულობს საწარმოო გაერთიანება „აზოტი".

როდესაც სიტყვა პატრიცია მონტანდონის კონცერნის ბიზნესზე ჩამოვარდა, აქვე დავძენთ, რომ ამ განზრახვის ტოიოტაში აქვს დაბანდებული აქციები, რომლის გადმოტანასაც ჩვენთან აპირებს. ტოიოტა კი დღეს [illegible] მსოფლიოში მეორე ადგილზეა, იაპონიის შემდეგ.

პატრიცია ქალებს შეჰპირდა, რომ აქ დაბანდებული კომპენსაციური ნაწილი ხელმისაწვდომ ფონდებში გადაეცემა ჩვენთან, ხოლო მოგების გარკვეული წილი მოხმარდება ბავშვთა ჯანმრთელობის კეთილშობილურ საქმეს.

და კიდევ შეჰპირდა, რომ ქართველი და ამერიკელი ბავშვების დელეგაციების გაცვლა-გამოცვლისათვის ხელს მალე გააწვდიდა.

მაშინ ბევრს ეს წინადადება ქართული სტუმარ-მასპინძლობის საპასუხო რევერანსი ეგონა, მაგრამ მალე პატრიცია მონტანდონი ტოიოტას პარტნიორებთან ერთად კვლავ გვესტუმრა და ზემოხსენებულ ხელშეკრულებასაც ხელი მოაწერა.

აქ მისი პარტნიორები იქნებიან: საქართველოს დიზაინერთა ფონდი, საწარმოო გაერთიანება „აზოტი" და საქართველოს პროფსაბჭო. საქართველოს დიზაინერთა ფონდის თავმჯდომარემ [illegible] წულაძემ ჩვენთან საუბარში თქვა, რომ საბჭოთა კავშირში ანალოგიური წარმოება ჯერ არ შექმნილა. ყველაზე მნიშვნელოვანი კი ის არის, რომ პროდუქციის ნაწილი საზღვარგარეთ გაიყიდება. ეს იმის გარანტიაა, რომ მოგება ამ საქმისათვის გადადებული ჩვენი სახსრების აკუმულაცია... პერსპექტივაში კი აქ მოგებული ვალუტა ამერიკის შეერთებულ შტატებთან და ტაივანთან ტურიზმის განვითარების მყარი საფუძველი გახდება.

ქალბატონ პატრიცია მონტანდონს თავის უპირველეს საქმედ მშვიდობის განმტკიცება მიაჩნია. ჩვენი ინტერვიუდან ზუსტად იმ ნაწილს გთავაზობთ, სადაც საუბარი ამ საკითხს შეეხება:

— ქალბატონო პატრიცია! როგორც მშვიდობის დესპანს, მსურს გკითხოთ, როგორ გამოიყურება ბავშვების როლი მშვიდობის დაცვის საქმეში?

— ბავშვებს, ჩვენს მომავალს, უფროსებისაგან განსხვავებით, განსაკუთრებულად უყვართ ერთმანეთი, ამიტომ მათი პატარა ხელებით გადებული მშვიდობის ხიდები ორმაგად მყარია — ორმაგ სამსახურს გაუწევს ჩვენს პლანეტას. ჯერჯერობით, მსოფლიო ლიდერებს უფლება არა აქვთ ანგარიში არ გაუწიონ ბავშვების თხოვნას, რადგან დღეს ისინი მეწინავენი არიან მშვიდობიანი თანაარსებობის პოლიტიკას.

— რამდენად რეალურად მიგაჩნიათ არსებულ სიტუაციაში ქართველი ბავშვების ჩაბმა მშვიდობის დაცვის იმ დიდ საქმეში, რასაც თქვენ მეთაურობთ?

— ყველაზე მეტად საქართველოშია ამის პირობა, რადგან თქვენში ხელოვანიც კი მშვიდობის დესპანია. ზურაბ წერეთლის მიერ ბავშვებისათვის ჩაფიქრებულ თანამედროვე სოფლის მოდელშიც ეს იდეაა ჩადებული. ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ ფილიალი, რომლის დაარსებასაც აქ ვაპირებ, დიდ მხარდაჭერას ჰპოვებს თქვენს ხალხში და სულ მალე ქართველი ბავშვები მსოფლიოს სხვა ბავშვებთან ერთად კეთილი გულითა და სათნო ხელებით ააშენებენ მშვიდობის დიდ ხიდს... პლანეტის გადასარჩენად.

დოდო იორდანიშვილი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„დროშები ჩქარა“ — მემორიალის ავტორები: მოქანდაკე გ. შხვაცაბაია, არქიტექტორები დ. სულხანიშვილი და ვ. ჯაფარიძე

16 ათასი ქალი — ქალიშვილები, დედები გაისტუმრა დედა საქართველომ სამამულო ფრონტებზე... რამდენ ოჯახს მოაკლდა სამუდამოდ მათი მოყვარული გული, მზრუნველი ხელი...

რამდენი ვერ მოესწრო 9 მაისს, რამდენის სიცოცხლის გაზაფხული დარჩა უმზეოდ, უსიხარულოდ, უსიყვარულოდ...

მწარედ მოსაგონარი

რკინიგზის სადგურში ეშელონი ჩამოდგა. ვაგონებში ომის გზებზე წამსვლელთა ტევა არ იყო. 17 წლის მარიკა ბალიაშვილი მოხალისედ მიდიოდა ფრონტზე. დედამ ქალიშვილთან დამშვიდობებაც ვერ მოასწრო. ეშელონი დაიძრა. 1942 წლის ზამთარი იდგა.

ფერშალი საველე ჰოსპიტალში დაჭრილებს უვლიდა. ტყვიის ქარცეცხლში სად არ იარა. უკრაინის, ბელორუსიის ფრონტები. იყო პოლონეთსა და გერმანიაშიც.

მარიკა გვიამბობს: კარგად მახსოვს, გერმანიის ქალაქ ზარაუხის მიმართულებით ცხარე ბრძოლები მძვინვარებდა. ჰოსპიტალში დაჭრილთა დიდი ჯგუფი მოიყვანეს. დამიძახეს, შენი თანამემამულეა დაჭრილი და მიხედეო. ქართველი მებრძოლის დანახვა გამეხარდა. ყველაფერი ვიღონეთ მისი გადარჩენისათვის. საკუთარი სისხლიც გადავუსხი. მებრძოლი თბილისელი ირაკლი იორდანიშვილი აღმოჩნდა. იგი გამოჯანმრთელების შემდეგ ისევ ფრონტზე გაეშურა.

როცა ომის ქარიშხალი ჩადგა, ჰოსპიტლებში პალატები დაცარიელდა. მარიკა თბილისში დაბრუნდა.

მარიკა ბალიაშვილი ოთხ ათეულ წელიწადზე მეტია დიმიტროვის სახელობის საავიაციო ქარხნის კოლექტივს ემსახურება. იგი ქარხნის № 1 მედსანნაწილის მთავარი მედდაა. მოწინავე მედმუშაკს საქართველოს სსრ ჯანდაცვის დამსახურებული მუშაკის საპატიო წოდება მიანიჭეს. ომისა და შრომის ვეტერანი სასიქადულო მამულიშვილია.

ნ. ქურდაძე

პარტიის, ომისა და შრომის ვეტერანი.

ხატინის ტრაგედია

1943 წლის მარტამდე უხსოვარი დროიდან ბელორუსიის რესპუბლიკას ამშვენებდა ფოთლოვანი ტყის მდელოზე გაშენებული კოპწია სოფელი ხატინი. სამამულო ომის მძიმე დღეებში ნანგრევებად აქციეს ბელორუსიის ორასზე მეტი ქალაქი, გაანადგურეს სოფლები და მათ შორის ულამაზესი — ხატინი. იგი გადაწვეს, გადაბუგეს. ეს ამბავი ასე მოხდა:

1943 წლის 22 მარტს სპეცდამსჯელმა რაზმმა ალყა შემოარტყა სოფელს, დიდი და პატარა შერეკეს ერთ ფარდულში, გადაუკეტს კარი. ფარდულს ცეცხლი წაუკიდეს და ადამიანები შიგ გამოწვეს. უპატრონოდ დარჩენილი სახლები გაძარცვეს, შემდეგ ალში გაეხვია სოფელი. ბელორუსიის რესპუბლიკის რუკიდან გაქრა სოფელი ხატინი. მაგრამ მისი სახელის უკვდავსაყოფად მემორიალური კომპლექსი შეიქმნა — „მკვდრეთით ამდგარი — „ხატინი".

ყოველი 26 გადაბუგული სახლის ადგილას ობელისკია, რომელზეც ზარი ჰკიდია.

ღია ჭიშკარი გიწვევს არარსებულ სახლში და მნახველი ინთები აზრით, არასოდეს არ დაიჭრიალებს იგი, არასოდეს არ ამოვა კვამლის ბოლქვები ობელისკის სილუეტიდან, აღარ ჩაგვესმება ხატინელ ბავშვთა მხიარული სიცილი.

26 ობელისკი და ახმიანებული 26 ზარი ეს ხატინის ნაბათის ხმაა, განგაშის ატეხვაა, გაფრთხილებაა. მომხდარი ტრაგედია არ უნდა განმეორდეს დედამიწაზე.

ილია კერესელიძე,

ომისა და შრომის ვეტერანი.

ონი.

ერთობა, ძმობა, თავისუფლება

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„1 მაისი — ყოველთა ქართველთა ერთიანობის დღესასწაული. მთელი მსოფლიოს ქართველობა ამ დღეს შევიკრიბებით აქ, სვეტიცხოველში, რათა ერთად აღვავლინოთ ლოცვები ჩვენი ერის ერთობისა და კეთილდღეობისათვის".

ილია II,

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქი.

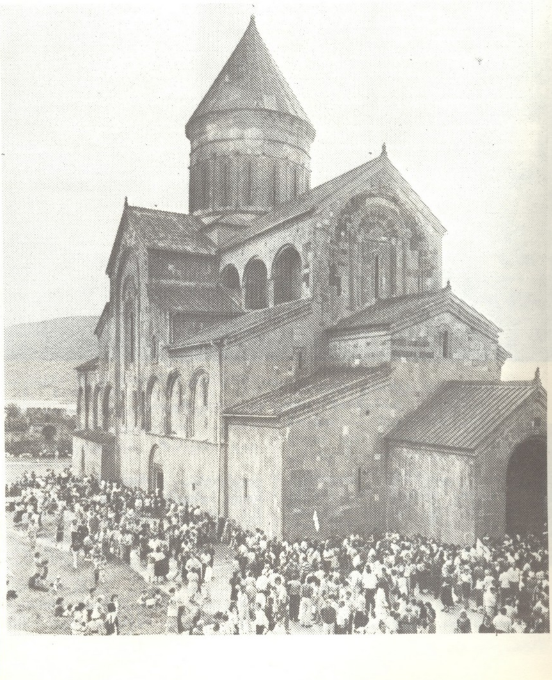

ყაყაჩოები როცა აყვავდებიან...

ქეთევან ანჯაფარიძე (მარცხნივ), ექიმი ორდინატორები: ნატო ჩიტლაძე და თამარ აბულაძე.

ქალი ალმართზე ამოდიოდა. ხელში წითელი ყაყაჩოები ეჭირა და მთებს უყურებდა.

პირველად იყო საირმეში. თვალწინ გადაშლილი მშვენიერება არწმუნებდა, რომ აქამდე საქართველო არ ენახა. ალმართი არ ილეოდა, ადიოდა მაღლა, მაღლა და წყვეტდა ყაყაჩოებს... თანდათან პატარავდებოდა სახლები, ძლივს მოჩანდა ლამის კარვები, ჭადრაკის ფიგურებივით მოძრაობდნენ ადამიანები, და მას ეგონა, ადიოდა ღმერთთან, ღმერთების საუფლოში.

პირველი, ვინც გაიხსენა, იყო პირხმელი, სათვალებიანი პროფესორი. ბედად შეხვდა იგი. ოცი წლის საექიმო სტაჟი ჰქონდა ქეთევან ანჯაფარიძეს, მოსკოვში რომ გაემგზავრა კვალიფიკაციის კურსებზე. პროფესორი გიორგი შულცევი ლექციებს უკითხავდა ნეფროლოგიაში. ისე საინტერესოდ საუბრობდა, რომ მას ავიწყდებოდა, როგორ გარბოდა დრო, როგორ ცარიელდებოდა აუდიტორია, რო-

გორ აძლევდა პროფესორს შეკითხვებს და ილებდა ამომწურავ პასუხებს. ხშირად მეორდებოდა ასე. და აი, ერთ დღეს გიორგი პავლეს ძემ ურჩია ნეფროლოგიაში ემუშავა, უხსენა კურორტი საირმე, დაავალა გამოეკვლია მისი წყლის სამკურნალო მოქმედება თირკმელებზე, მისცა სადისერტაციო თემა: „საირმის წყლის სარგებლობა პიელონეფრიტის დროს“ და მისი ხელმძღვანელობაც იკისრა.

მზე უკვე მთის წვერს ეთხოვებოდა. მერე სწრაფად იწყო ბინდმა შემოსვლა. ქალმა მთაზე ასვლას თავი ანება და დაღმართს დაუყვა. ჩქარობდა შინ მალე მისულიყო, აეღო კალამი და გიორგი პავლეს ძისთვის მიეწერა ორი თვის ანგარიში: ავადმყოფთა თავდაპირველი მდგომარეობა და თანდათანობითი გამოჯანმრთელება, ანალიზის სულ უფრო მაიმედებელი სურათი და მისი ის დიდი სიხარული, რომელიც სინჯარებზე თავდახრილს ამოსდიოდა გულიდან და საკუთარ ციცქნა ლაბორატორიაში ვერ ეტეოდა.

წარმოიდგინა, როგორ გაუნათდებოდა სახე პროფესორს, როცა ამ ამბავს შეიტყობდა, მოიხსნიდა, გაწმენდდა და ისევ წამოიცვამდა სათვალეს, მერე ჯიბეებში ხელჩაწყობილი დაიწყებდა წინ და უკან სიარულს, თან იტყოდა: „აი, ხომ გეუბნებოდი! ხომ მჯეროდა!“

ოთახში რომ შევიდა, უკვე ბნელოდა და შუქი აანთო. ღია ფანჯარაში ცივი ჰაერი შემოდიოდა. დამსვენებლები უკვე დასაწოლად ემზადებოდნენ, ალაგ-ალაგ სინათლეებს აქრობდნენ, რომ დილით ადრე შესდგომოდნენ გამაჯანსაღებელ ცნოვრებას.

ორი წელიწადი დასჭირდა შრომაზე მუშაობას. საფუძვლიანად გამოიკვლია საირმის წყლის სამკურნალო თვისებები, შეადარა იგი ჩრდილო კავკასიის მინერალური წყლების მოქმედებას, ბიბლიოთეკებში გაეცნო უცხოეთის კურორტების წყლების თვისებებსაც. ნაწილ-ნაწილ იწერებოდა შრომა. მერე მათ ქალბატონი ქეთო მოსკოვში, თავის პროფესორთან გზავნიდა. გულდაგულ შემოწმებული უბრუნდებოდა თავისი ნამუშევარი უკან. ფურცლების თავისუფალ ადგილებზე შესწორებები და რჩევა-დარიგება ეწერა. შიგადაშიგ იუმორნარევი კითხვებიც იყო: „როე ასე დაეცა?“ „სად გაქრა ლეიკოციტები?“

და ერთ ბედნიერ დღეს, როცა მოსკოველ მედიკოსთა წინაშე, დიდ აუდიტორიაში, კათედრაზე წარმოსდგა დაბვეწილი სახის ქალბატონი, საოცრად ფაქიზად ჩაცმული და ელეგანტური, რათა თავისი მეცნიერული შრომა დაეცვა, მაგიდასთან მსხდომნი მის ჩამოტანილ „საირმეს“ უსინჯავდნენ გემოს და დისერტანტის დაბეჯითებული მსჯელობით თანდათან რწმუნდებოდნენ, რა საოცარი შედეგები შეეძლო მოეტანა ამ მინერალურ წყალს თირკმელების მკურნალობაში.

მას შემდეგ ქეთევან ანჯაფარიძე თბილისის რესპუბლიკური საავადმყოფოს ნეფროლოგიური განყოფილების გამგეა. იგი ითვლება რესპუბლიკის მთავარ ნეფროლოგად, იწვევენ კონსულტაციებსა და კონსილიუმებზე სხვადასხვა საავადმყოფოებში, მიემგზავრება ვერტმფრენით რაიონებში საგანგებო შემთხვევების დროს, არ ავიწყდება არცერთი პაციენტი დღიდან გაცნობისა, ახსოვს ყველა მათგანის დაავადების მიმდინარეობა, მკურნალობის შედეგები.

— ქალბატონო ქეთევან, არა ხართ სევდიანი და ზოგჯერ უიმედოც? თქვენ ხომ სულ მწუხარე ადამიანებთან გიხდებათ ყოფნა?

ასეთ შეკითხვაზე იგი თავს გადააქნევს და გაგრძნობინებთ, რომ იმედს კრიტიკულ მომენტებშიც, ბოლო წუთებამდე არ ჰკარგავს. ეს რწმენა იქნებ შველის კიდეც, რადგან მძიმე ავადმყოფებიც ინკურნებიან. საერთოდ კი, მარცხის შემთხვევაში განერიდება ხოლმე ყველას, ჩაიკეტება მარტო, თავს ხელებზე ჩამოიდებს და ფიქრობს, აანალიზებს, მისხალ-მისხალ ჩამოთვლის, რა გააკეთა, როდის რა საშუალება გამოიყენა, ხომ არაფერი დააკლო ვისმეს? მერე თანდათანობით ძალას მოიკრებს, დარწმუნდება მკურნალობის მეთოდის სისწორეში, ბედის გარდაუვალობაში და თავს იმით ინუგეშებს, რომ მის პრაქტიკაში გამარჯვება ბევრად ჭარბობს მარცხს, რომ ადამიანები, სიკვდილის პირას მისულებიც კი, უმეტეს შემთხვევაში სიცოცხლეს უბრუნდებიან, ჯანმრთელდებიან. და ამას ქალბატონი ქეთევანი აღწევს დიდი ცოდნით, გამოცდილებით, საქმისადმი ერთგულებით, შინაგანი დისციპლინით.

ის მოგზაურობს საბჭოთა კავშირის სამედიცინო ცენტრებში — ესწრება ნეფროლოგთა კონფერენციებს, სიმპოზიუმებს, საზღვარგარეთ ჩატარებულ მსგავს ღონისძიებებს, ყოველდღიურად იმაღლებს კვალიფიკაციას, ეცნობა სპეციალურ ლიტერატურას, (რასაც პროფესორი შულცევი სისტემატიურად უგზავნის).

და კიდევ, ამ ფრიად ერუდირებულ ქალბატონს ერთი კარგი თვისებაც აქვს — უყვარს სხვებისთვის ყურის დაგდება, მათი გონივრული რჩევის გაზიარება.

გიორგი პავლეს ძემ ურჩია, როცა განყოფილებას ჩაიბარებ, ეცადე, ცალკე არ დაჯდე, ერთი წელი განყოფილების ექიმებთან იყავი, რომ უკეთ შეისწავლო მათი ხასიათები, პროფესიონალური შესაძლებლობები და შენაც გადასცე შენი ცოდნაო. ქალბატონმა ქეთევანმა ორი წელი დაჰყო თავის კოლეგებთან საერთო ოთახში, ყველა გამოსცადა, შეისწავლა და ახლა ისე ენდობა მათ, როგორც საკუთარ თავს. აღსანიშნავია მისი დამოკიდებულება ახალგაზრდა ექიმებთან, რომლებიც ინტერნატურაში იმყოფებიან. სასარგებლო და აუცილებელია მათთვის ქეთევანის სწავლება, დარიგება.

ყველაზე ძვირფასი და საყვარელი იყო მისთვის და დარჩა ასეთად, დედა, რომელიც ბავშვობიდანვე უნერგავდა საუკეთესო ჩვევებს და ეუბნებოდა:

„როცა რაიმე საქმეს აკეთებ, გულიც თან მიაყოლე“.

არასოდეს არ გინდოდეს პირველობა, რადგან საკუთარი თავისთვის დრო აღარ დაგრჩება და მტერიც გეყოლება. დაე, იყავი მეორე და გეცალოს შენი თავისთვის, თანაც მოშურნეც ნაკლებად შეგაწუხებს“.

ქალბატონი ქეთევანი ძველ ბერძენთა შეგონებებს საკუთარ ლოცვად თვლის და ყოველ დილას იმეორებს:

„ღმერთო, მომეცი ძალა, რომ ავადმყოფს სჯეროდეს ჩემი და ყურად იღებდეს ჩემს რჩევებს“.

„ღმერთო, აღმავსე მოთმინებით და სიმშვიდით, როცა ავადმყოფი ურჩია და შეურაცხმყოფს“.

„ღმერთო, მომეცი, ძალა, ნებისყოფა და ნიჭი ჩემი ცოდნის გასაღრმავებლად“.

ბინაში გიორგი შულცევის სურათია წარწერით. ყველგან ყაყაჩოებია — ნატურმორტებზე, მაგიდის და საწოლის გადასაფარებლებზე, ნათურაზე, ლარნაკებში, ნივთებზე, რომლებიც დიასახლისს მხოლოდ ამ ყვავილის სიყვარულით შეუძენია. ყაყაჩო მისთვის სიცოცხლის სიმბოლოა, იმედია.

ამიტომ უყვარს გაზაფხული. და როცა ყაყაჩოები აყვავდებიან, გადის ქალაქგარეთ, დიდ ველზე, სადაც ახლადამოსული ყვავილები წითელი ფინჯნებივით ირხევიან...

ლია კაკაბაძე

კარლო ტაბატაძე

ფრონტული სიყვარული

მხატვარი ცინაკა ტერელაძე

მოთხრობა

იდგა ათას ცხრაას ოთხმოცდაოთხი წლის ივლისი. ჩვენი ფრონტის ჯარებმა მძიმე ბრძოლებით გაარღვიეს გერმანელთა საგულდაგულოდ ნაგები თავდაცვის ზღუდე და გონს მოსვლის საშუალება არ მისცეს უკუქცეულ მტერს.

მტრის დევნაში ბევრ დიდსა თუ პატარა სოფელს ჩავუარეთ გვერდით. ზოგ მათგანში თითო-ოროლა გაძვალტყავებული მოხუცი თუ გამოჩნდებოდა კანტი-კუნტად, ზოგში კი კაცის ჭაჭანება საერთოდ არსად ჩანდა, თითქოს ყველა ერთად სადღაც გაკრეფილიყო, ან მიწას ექნა პირი და ჩაეყლაპა.

იმ დღეს სწორედ ერთ ასეთ დაცარიელებულ სოფელს ჩავუარეთ. სოფლის პირას ნახევრად დანგრეული ხის ძელური სახლი იდგა განმარტოებით. იმ სახლს რომ გავუსწორდით, კუპრივით შავმა აბურძგნულმა კატამ ლასლასით გადაგვიჭრა გზა, მესერზე წამოსკუპდა და თვალი გამოგვაყოლა. სოფლის ბოლოს ჩანდა ახალი საფლავები არყის ხის დიდი ჯვრებით.

სასაფლაოს რომ გავცდით, გზამ ოდნავ მარჯვნივ შეუხვია და ბექობიდან რაკი გაივაკა, მერე ლარივით გაიჭიმა თვალსაწიერამდე. იგი შუაზე კვეთდა უსასრულო ველზე მოლივლივე დათავთავებული პურისა და ჭვავის ყანებს. არსად ჩანდა ცაში გამოკიდებული ტოროლები და არც მწყერთა ჭიკჭიკი ისმოდა სადმე. ირგვლივ რაღაც უდაბური სიჩუმე გამეფებულიყო და საერთო მყუდროებას ჩვენი ფეხის ხმა და ჭურჭლის უნებლიე ჟღარუნი არღვევდა. მხოლოდ მივდიოდით — ასეულებად და ათასეულებად დაწყობილები და ლეგიონის დროშა მიგვიძღოდა წინ.

გზას კი დასასრული არ უჩანდა და საკუთარ ფიქრსა და ოცნებაში ჩაფლული დაღლილ-დაქანცული მეომრები უხმოდ მიალაჯებდნენ წინ. საფიქრალ-საოცნებო კი — ახლა ყველას ერთი ჰქონდა: ომის რაც შეიძლება ჩქარა დამთავრება და სასურველ ადამიანებთან დაბრუნება.

მეც ასე მივალაჯებდი სხვებთან ერთად და იგივე ფიქრი და ოცნება მიმქონდა თან.

ოცნება კი ბავშვობიდან მიყვარდა, განსაკუთრებით გზად, სიარულის დროს. გაზაფხულდებოდა თუ არა და სკოლიდან დაგვითხოვდნენ, უმალვე მშობლიურ სოფელს მივაშურებდი ხოლმე. შინიდან ალიონზე გამოსული რიკოთის უღელტეხილს ისე გადავივლიდი, სურამის ციხეს, რუსის ნამოსახლარს, შერთულსა და ყვავათავის სერს უკან ისე მოვიტოვებდი და სოფლის თავში ფხიზელი ნაგაზივით წამოსკუპებულ წყაროს თავზე ისე წავადგებოდი, რომ ჯერ ნახევარი გზაც არ ჰქონდა გალეული ჩემი ოცნების რაშს.

მაშინ ბალღი ვიყავი და ოცნებებიც ასაკის შესაფერისი მქონდა, მაგრამ ახლა, აბა, რაზე უნდა მეოცნება, თუ არა ომის ჩქარა დამთავრებასა და დალისთან შეხვედრაზე.

დალიზე ფიქრი მოსვენებას არ მაძლევდა. სადაც უნდა ვყოფილიყავი, დარი იყო თუ ავდარი, დღე და ღამე, შინ თუ გარეთ, ყაზარმაში თუ საველე წვრთნის დროს, გახურებულ ბრძოლასა თუ შესვენების ჟამს, — დალი მუდამ ჩემი განუყრელი თანამგზავრი იყო. იგი ახლაც თვალწინ მედგა, ჩვეულებისამებრ!

ერთადაც ბევრი გვიოცნებია მე და დალის მომავალზე, მაგრამ რომ იტყვიან, კაცი ბჭობდა და ეშმაკი იცინოდაო, სწორედ ისე მოხდა: ჩვენ სიმწიფის ატესტატის მისაღები გამოცდებისათვის ვემზადებოდით და ფაკულტეტის არჩევაზე ვბჭობდით, ჰიტლერი კი, თურმე, სრულიად სხვას გვიმზადებდა ვერაგულად.

ომმა ბევრს შეუცვალა ცხოვრების გეზი და ჩვენი ჯგუფის გოგო-ბიჭებიც უმალვე სამხედრო კომისარიატში გამოვცხადდით და არმიაში მოხალისედ ჩარიცხვა მოვითხოვეთ. დალიც, რასაკვირველია, ჩვენთან ერთად იყო.

მე და რამდენიმე თანაკლასელი ბიჭი სარადისტო სკოლაში განგვაწესეს არმიაში ჩარიცხვის უმალ. სათანადო მომზადების შემდეგ რადიოსადგურები ჩაგვაბარეს, სხვადასხვა ნაწილებს მიგვამაგრეს და დაგვავალეს შტაბთან საიმედო კავშირის დამყარება. და აი, რამდენი ხანია, უკვე ფრონტზე ვარ და ახლა სხვებთან ერთად უხმოდ მივალაჯებ წინ.

დალი კი საზენიტო ნაწილში მოხვედრილა და ისიც მალე გაუგზავნიათ ფრონტზე. ეტყობოდა, სადღაც ახლოს იყო ჩვენთან, რადგან მისი წერილი სამიოდე დღეში აღწევდა ჩემამდე, გალია კლიმენკოს კი თავისი ოლეგისაგან, რომელიც კიევის მიდამოებთან იბრძოდა, წერილი ათი დღის შემდეგ მოსდიოდა.

გალია ჩვენი ათასეულის მებრძოლი გახლდათ. ქვედანაყოფში ათიოდე სხვა გოგონაც იყო, მაგრამ გალია ყველასაგან გამოირჩეოდა თავისი განუმეორებელი გულთბილობით, მოკრძალებულობით, თავდაჭერილობით და იშვიათი გარეგნობით. რომ იტყვიან, კალმით ნახატიო, გალია სწორედ ისეთი იყო, მერე როგორი ამხანაგური, ალალი, უეშმაკო და გამტანი.

ვიდრე ფრონტის ზურგში ვიდექით და შეტევისთვის ვემზადებოდით, მთელი ჩვენი გოგონები ერთ მიწურში ცხოვრობდნენ, ბანაკის ალაყაფთან. როგორც კი თავისუფალ დროს მო-

ვიხელთებდით, მთელი ჩვენი რადისტობა გოგონების ნიწურში შევიხიზნებოდით და გვიან ღამემდე მასლაათითა და ოხუნჯო-ბით ვიქცევდით თავს, ვიდრე მეთაური არ დაგვიტატანებდა და გამოგვერეკავდა კისრისტეხით.

გალიასა და ოლეგსაც საშუალო სკოლაში შეჰყვარებიათ ერთმანეთი. იგი თითქმის დღეგამოშვებით იღებდა ოლეგის წე-რილებს. ისე ვერ მოისვენებდა, სანამ ყველას არ წაგვიკით-ხავდა თვალებზე სიხარულის ცრემლმორეული და უსაზღვრო ბედნიერი.

ახლა გალია ჩვენთან როდიღა იყო. მას ორი დღის წინ დავშორდით და თანაც სამუდამოდ. რა ხელს უნდა გაემეტე-ბინა, რომ მისთვის ტყვია ესროლა მოსაკლავად, მაგრამ... საწ-ყალი, დავტოვეთ ობოლი არყის ხის ძირას, მარტოდმარტო, თა-ვისი ოლეგისაგან დაუტირებელი, მაგრამ განა მარტო გალიასა და ოლეგს დაემართათ ასე ამ ომის დროს?

დალიზე რომ ვფიქრობდი, დროდადრო გალია გამახსენდე-ბოდა და ნიადაგ ისეთი გრძნობა მეუფლებოდა, თითქოს გულ-ში გამდნარი ტყვია მეღვენთებოდა და ლამის სიმძიმისაგან ჩამწყვეტოდა.

ფიქრებში ჩაძირული მეომრების ყურადღება უცბათ ძრავე-ბის გუგუნმა მიიპყრო. ახალბედებმა მას მაინცდამაინც არ მი-აქციეს ყურადღება, მაგრამ ომის ჭირ-ვარამგამოვლილმა მე-ომრებმა უმალვე ყურები ცქვიტეს: — ეს ხომ მესერშმიტე-ბის დამახასიათებელი ხმა იყო.

ძრავების გუგუნი კი თანდათან ძლიერდებოდა, წამიც და ბუზის ტოლა ორი შავი წერტილი გამოჩნდა სადღაც შორს, ცის დასალიერში. წერტილები თანდათან იზრდებოდა, წუთიც და ცაში მკაფიოდ გამოიკვეთა მესერშმიტთა ჩვენთვის უკვე კარგად ნაცნობი სილუეტები. აშკარა იყო, ფაშისტები არა თუ გვამჩნევდნენ, ნიშანში ამოღებულიც ვყავდით!

ჩვენი კოლონა წამით შედგა უნებურად, თან ტანში ყველას უსიამოვნო გრძნობამ დაგვიარა და თვალი გაგვექცა პურის ყანისაკენ, რომ უცბად გაისმა ლეგიონის მეთაურის მკაცრი გაფრთხილება:

— წყობილება არ დაშალოთ, გააგრძელეთ სვლა!

ჩვენს გაოცებასა და აღშფოთებას საზღვარი არა ჰქონდა, მაგრამ, აბა, რას ვიზამდით? მეთაურისადმი სიტყვის შებრუ-ნებაც კი შეუძლებელი იყო, მით უმეტეს, რომელი გაბედავდა ბრძანების შეუსრულებლობას და, იძულებული ვიყავით დავყო-ლოდით მის ნებას, თან ყველას ბოღმა გვახრჩობდა. — ეს დალოცვილი განა თვითონ არ იყო, სულ იმას რომ ჩაგვჩიჩი-ნებდა, საჰაერო თავდასხმის დროს, ესაო, ისაო, სანგრები უნ-და ამოჭრათო, შიგ შეინიღბოთო, ამისი გაკეთება თუ ვერ მოასწარით, ჩაღრმავებული ადგილი ან რაიმე თხრილი უნდა მოძებნოთ და შიგ გაიშოტოთო და, ვინ იცის კიდევ რას არ გვასწავლიდა. ამას გარდა, სანგრებს ამოგვათხრევინებდა, მერე პირადად შეამოწმებდა თითოეულ მათგანს და სიგრძეში, სი-განეში ან სიღრმეში ერთი გოჯიც რომ ჰკლებოდა, მანამ არ მოგვეშვებოდა, სანამ სრულად არ ამოგვაჭრევინებდა. ახლა კი, მტრის თვითმფრინავებმა ლამის ფრთებით თავები წაგვაცხიპონ და ეს ოჯახქორი კი დაგვჩხავის, წყობილება არ დაშალოთ, გააგრძელეთ გზაო! — ო, დიდება, ღმერთო, შენდა!

ამასობაში კი მესერშმიტები თითქმის ზედ თავზე გაგვის-წორდნენ, წამიც და... გაისმა საშინელი გრიალის ხმა. აგუგუ-ნდა მთელი ველი, მთელი თვალსაწიერი. გუგუნებდა ცა, გუ-გუნებდა დედამიწა, ისეთი ორომტრიალი ატყდა, რომ იტყ-ვიან, დედა შვილს არ აიყვანდაო, სწორედ ის იყო.

ჯერაც გონს ვერ მოვსულიყავით, რომ უცბათ ატეხილი გრია-ლი და გრგვინვა თვალის დახამხამების უმალ მიწყდა და კვლავ ჩამოწვა სიჩუმე. ჯერაც ვერავინ მიმხვდარიყო, თუ რა მოხდა, რომ კვლავ გაისმა ჩვენი ლეგიონის მეთაურის როხროხა ხმა, რომელიც სიცილს აყრიდა მტვერსა და მიწაში თავწარგულ მებრძოლებს:

— ჰაი, თქვე სალახანებო, თქვენა! ეგ არის თქვენი ვაჟკა-ცობა? თან ბრძანების შეუსრულებლობაც რომ გაბედეთ! და ხელით ცის დასალიერისაკენ ანიშნებდა ჯერაც გაოგნებულ მებრძოლებს, სადაც კვამლსა და ალში გახვეული ორი ხაგანი ეშვებოდა წინისაკენ კუდიანი ვარსკვლავებივით. გარშემო პუ-რის ყანებიდან კი ცისკენ თავები აეშვირათ საზენიტო ქვე-მეხების გრძელ ლულებს და ტუჩიდან დარჩენილი ბოლი ამოსდიოდათ.

ახლა კი მივხვდით, მეთაური რატომ გვიყვიროდა, ასე და-ჟინებით, წყობილება არ დაშალოთ, გააგრძელეთ სვლაო, მაგრამ უკვე გვიანღა იყო თითზე კბენანი!

ამასობაში კალთებიდან მტვერი დავიბერტყეთ სიცილ-ხარხა-რით, იარაღი მოვირგეთ, წყობილება აღვადგინეთ და კვლავ გავ-წიეთ წინ.

საზენიტო ქვემეხები კი ჭის ონინარივით თანდათან დაბლა დაიხარა და კვლავ გაუჩინარდა პურის ყანაში. მერე გზის პირას მეზენიტე მეომრები გადმოდგნენ და ცნობისმოყვარე-ობით გვათვალიერებდნენ. მეზენიტეთა შორის კოპწიად პილო-ტურ ქუდმორგებული გოგონებიც ერივნენ. მათში ერთ-ერთს ძალიან ნაცნობი გარეგნობა ჰქონდა. ნაცნობი-მეთქი, ორიოდე ნაბიჯიც და... გარკვევით დავინახე, რომ თვითონ ჩემი საოც-ნებო დალი იყო!

წყობილებიდან რომ გამოხვიდე ნებართვა უნდა სთხოვო მეთაურს, ახლა კი ო, რისი ნებართვა, რა ნებართვა, ვიშვირე ფეხი და რაღაც საშინელი გმინვით შევვარდი პურის ყანაში. წამიც და ორივენი ლაპალუპით ვღვრიდით სიხარულის ცრემლებს!

სამწუხაროდ, ჩვენი სიხარული ისეთივე ხანმოკლე აღმოჩნ-და როგორი მოულოდნელიც იყო — ჩვენს ლეგიონს თავისი გზა და ამოცანა ჰქონდა, მეზენიტეებს კი სხვა მოვალეობა და, გულცივმა და ულმობელმა გარემოებამ მე და დალი კვლავ დაგ-გვაშორა ერთმანეთს. ხუთიოდე წუთის შემდეგ მე კვლავ წინ მივაბიჯებდი სხვებთან ერთად, დალი კი სულ უფრო და უფ-რო შორს რჩებოდა უსიერი თავთუხის წიაღში.

...ეჰ, რამდენმა წყალმა ჩაიარა მას შემდეგ; ომიც დამთავრდა; ზოგი დაუბრუნდა თავისიანებს, ზოგი კი ვერა. რამდენი დედა ატირდა თავის შვილზე, რამდენი შვილი დარჩა ობლად, რამ-დენი მოყვარული გული დაკენტდა სამუდამოდ გალიასა და ოლეგის მსგავსად. მაგრამ დრომ მაინც თავისი ქნა. ჭრილობებმა თანდათან იწყო მოშუშება, ყველაფერი დაგვავიწყა დაძაბულმა შრომამ. უკვე უკან დარჩა უნივერსიტეტიც, ასპირანტურაც, სადისერტაციო ნაშრომებზე გათენებული ღამეებიც. ერთ საზ-რუნავს მეორე მოჰყვა, მეორეს მესამე და, ვინ იცის, განგე-ბას კიდევ რა აქვს ჩვენთვის გამზადებული? ფრონტული ამ-ბები კი თანდათან წარიხოცა მეხსიერებიდან და, ალბათ, სა-ერთოდ, აღარასდროს გავიხსენებდი, პატარა ნინო და გია რომ არა. ისინი კი განა მოგცემენ შათი დავიწყების საშუალებას? თორემ ასჯერ კი არ მოგაყოლებენ ერთსა და იგივეს?

ყოველ დილით, პირის ბანას რომ შევუდგები, ნინო დროს იხელთებს, დამხედავს ნაჭრილობევ მკლავზე და მკითხავს:

— ბაბუ, ხელი ვინ მოგტეხა?

— გერმანელებმა, — ვუპასუხებ მეათასედ.

— გერმანელებმა? — გაიმეორებს ისიც და დააყოლებს: — მე ვცემ გერმანელებს, როცა გავიზრდები!

გია კი თავისუფალ დროს იხელთებს თუ არა, ვინ მოსთვლის, მერამდენჯერ მომაყოლებს ერთსა და იგივეს, თუ როგორ გა-დავთელეთ გერმანელთა სიმაგრეები, როგორ დავატყვევეთ მათი ფელდმარშალი, როგორ გავრეკეთ ისინი ჩვენი საზღვრებიდან, როგორ ავიღეთ ბერლინი და ვინ იცის, კიდევ რას. მაგრამ, როცა ბავშვს ამ ამბებს ვუამბობ, არ იქნება საუბარში ბებია-მისი არ ჩაერიოს და რაღაც ნიშნისმოგებით არ წამომძახოს:

— თუ კაცი ხარ, ის არ გამოტოვო მეზენიტეებმა მესერშმი-ტებს რომ ცეცხლი დაუშინეს, დამფრთხალმა და შეშინებულმა თავი მტვერსა და ტალახში როგორ წარგე!

და ყოველთვის ასე ჩამაშხამებს ხოლმე იმ ტკბილი ფრონტუ-ლი შეხვედრის გახსენებას თავისი ენაკვიმატობით დალი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

შრომის სიკეთე

მოწინავე მქსოველი მაია კაპანაძე

თბილისის საფეიქრო-საგალანტერეო ფაბრიკა სულ 870 მუშა-მოსამსახურეს ითვლის, რომელთაგან — 290 ქალია.

ფაბრიკაში ხელით სამუშაო ცოტაა, ამის გამო საწარმოში არ დაინერგა შინ მუშაობის პრაქტიკა.

1988 წლიდან ფაბრიკა სრულ სამეურნეო ანგარიშზე გადავიდა, მუშათა სოციალური პირობები საგრძნობლად გაუმჯობესდა, გაიზარდა ხელფასი.

მოძველებული დაზგა-დანადგარები შესაცვლელია. გასამართავია ახალი საქარგავი მანქანები. ფაბრიკა ძირითადად სამამულო დანადგარებით მუშაობს, მაგრამ, აქვთ ტრიკოტაჟის საქსოვი „კოკეტის“ მარკის უცხოური მანქანებიც. ფაბრიკის პროდუქციის წუნი ამჟამად 0,06 პროცენტამდე შემცირდა. განახლებული ტექნიკის პირობებში წუნი საერთოდ არ გვექნებაო, — თქვა პროფკავშირის კომიტეტის თავმჯდომარ-მ ~იილა გურგენიძემ. საწარმოს პროდუქც... - ჩამოწერილი და გაუსაღებელი საქონელი საწყობებში არ აწყვია და მაინც, ფაბრიკის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა კიდევ არ არის მთლიანად სრულყოფილი.

1990 წლის იანვრიდან ფაბრიკაში გათვალისწინებული აქვთ ინგლისური ფირმის ჰალსტუხის ნაკადური ხაზის დამონტაჟება, რომლის სიმძლავრე ერთი მილიონი ცალია. ამ ხაზზე დამზადებული პროდუქციით საწარმომ კონკურენცია უნდა გაუწიოს უცხოურ ნაწარმს. საერთოდ, აღსანიშნავია, რომ ფაბრიკაში მოქმედი უცხოური დანადგარებისათვის სათადარიგო ნაწილების შოვნა ჭირს.

თბილისის საფეიქრო-საგალანტერეო ფაბრიკაში საქსოვ-საწნავი, საქარგავი და ტრიკოტაჟის საქსოვი საამქროებია. საწარმო ფართო ასორტიმენტის პროდუქციას უშვებს, როგორიც არის გასაწყობი ბაფთები, თასმები, შიფონისა და მეტანეტის ქსოვილის შარფები, რეზინი, შალითები, დეკორატიული ფარდები, ჰალსტუხები, შარვლის დამჭერები და სხვა. ფაბრიკის პროდუქცია რესპუბლიკასა და მთელ კავშირში იყიდება, სავაჭრო ხელშეკრულებები ფორმდება სხვადასხვა ორგანიზაციებთან. რაც შეეხება ნედლეულს, ფაბრიკა მარაგდება ჩვენი ქვეყნის სხვადასხვა რესპუბლიკებიდან. ძაფს თბილისის აბრეშუმის საწარმოო გაერთიანება აწვდის, ფაბრიკამ გაიზიარა საფეიქრო-საგა-

ლანტერიო ფაბრიკების გამოცდილება და დანერგა რამდენიმე ახალი ასორტიმენტი.

კავშირის მასშტაბით ფაბრიკა მონაწილეობდა ერთდარგობრივ საწარმოთა შორის გაშლილ სოციალისტურ შეჯიბრებაში. — რიგის, ტალინის, კიევის, მოგილიოვის, ერევნისა და სხვა ქალაქებისა. 1988 წლის აპრილში მოხდა შედეგების განხილვა. თბილისის საფეიქრო-საგალანტერიო ფაბრიკა ამ შეჯიბრებაში პირველ ადგილზე გამოვიდა, საპატიო სიგელები და გარდამავალი წითელი დროშა დაიმსახურა.

საწარმოში ბევრი მოწინავე მუშაა: მქსოველები ქეთინო ეფრემიძე, ზაირა ბზიავა, ანტონინა კონდრატენკო, მქარგავი ვიოლეტა ზორინა. მწვნელი ნუნუ ჩანტლაძე, ტრიკოტაჟის მქსოველი ირინე მინდიაშვილი, მკერავი მედეა რუხაძე და სხვები.

მედიკო რუხაძე პროფესიით მკერავია. ძირითადად კერავს დეკორატიულ ფარდებს, სუფრებსა და ჰალსტუხებს. მუშა ქალი დიდ იმედებს ამყარებს ინგლისური ფირმის ჰალსტუხების საკერავ ნაკადურ ხაზზე, რომელიც მალე დამონტაჟდება. იმპორტული დაზგა-დანადგარები მას შრომას შეუმსუბუქებს და პროდუქციის ხარისხსაც გააუმჯობესებს.

თვითდაფინანსებასა და თვითანაზღაურებაზე გადასვლის შემდეგ საგრძნობლად გაუმჯობესდა მუშაობის პირობები, გადაიჭრა მრავალი სოციალური საკითხი. საწარმოში ამაღლდა კულტურული დასვენების დონე. მარტოხელა დედას დიდ დახმარებას უწევს ადმინისტრაცია. მაგრამ საწარმოში ჯერ გადაუჭრელი პრობლემებია. პირველ რიგში საცხოვრებელი ბინის უქმარისობა,

მარინე მირიანაშვილი ტრიკოტაჟის მქსოველია. ახალგაზრდა დედაა. საწარმოში ორცვლიანი სამუშაო დღით მუშაობს.

მარინე უკმაყოფილოა იმის გამო, რომ საწარმო ყოველთვის არ მარაგდება ხარისხიანი ნედლეულით. ეს კი მუშაობაში შეფერხებებს იწვევს. წინა თვეში ისეთი ცუდი ხარისხის ძაფი შემოვიდა, რომ ძალიან გაჭირდა მისი ქსოვაო, — თქვა მარინემ.

მარინე მირიანაშვილის აზრით შრომის პირობები ურიგო არა აქვთ, მაგრამ საამქროში მაინც არის მოუგვარებელი საკითხები, კერძოდ საშხაპის უქონლობა, რის გამოც მუშა-ქალებს სხვადასხვა საამქროში სიარული უხდებათ.

პროფკომიტეტის თავმჯდომარე ლეილა გურგენიძე გულისტკივილით აღნიშნავს, რომ ზაფხულის პერიოდში დასვენების მსურველთა მხოლოდ 15-20 პროცენტი დაკმაყოფილდა საგზურებით.

ფაბრიკის ხელმძღვანელობა მრავალ ღონისძიებას ახორციელებს მუშა-მოსამსახურეთა სამუშაო და საყოფაცხოვრებო პირობების გასაუმჯობესებლად. საწარმოს აქვს კეთილმოწყობილი სასადილო. მუშაობს ქალთა სილამაზის სალონი, მუშებს ყოველდღიურად ემსახურება ავტობუსი.

სრულ სამეურნეო ანგარიშზე გადასვლამ ფაბრიკას ბევრი პრობლემა გაუჩინა გადასაწყვეტი. მაგალითად, პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესება, კადრების დამაგრება, ბინათმშენებლობის საკითხის მოგვარება, რაც ყველაზე მეტად აწუხებს საწარმოს.

შარშან ფაბრიკამ სოციალურ-კულტურული და ბინათმშენებლობის ფონდიდან ბინათმშენებლობაში წილობრივი მონაწილეობისათვის 100 ათასი მანეთი ჩარიცხა. წლეულსაც ამავე რაოდენობის თანხაა გათვალისწინებული, მაგრამ პრობლემა მაინც გადაუჭრელი რჩება: 1966 წლიდან ბინის მიღების აღრიცხვაზეა 28 კაცი. ბინათმშენებლობის საკითხის გადაწყვეტას ალბათ უფრო მეტი გულისყურით უნდა მოეკიდოს ფაბრიკის დირექცია, პარტიული და პროფკავშირული ორგანიზაციები.

თბილისის საფეიქრო-საგალანტერიო ფაბრიკას მომავლისათვის დაგეგმილი აქვს რვა დასახელების ახალი ასორტიმენტის დანერგვა და გამოშვება, რაც დაახლოებით ერთი მილიონი მანეთით გაზრდის პროდუქციის წარმოების გეგმას.

მზია აბრამია

ფელიქს ბახჩინიანი

ი დ უ მ ა ლ ე ბ ა

ლიანა ისაკაძეს

ცხოვრობდე, ნიშნავს,
რომ ცაში ფრენდე —
ტრფიალის ფრთებით და ალმაფრენით,
ციურ მნათობებს
ხელით სწვდებოდე,
უცებ მოვარდნილ გიჟმაჟ მდინარეს
ედარებოდე — სწრაფვით, წკრიალით
და ჩიტს ფრენაში ეჯიბრებოდე, —
ფრთას ატოლებდე,
ვით ცისარტყელა...

ფეხმარდ,
ლაღ ნიავს მინდვრად უსწრებდე,
თან აუქციო დროულად გვერდი,
რომ არ შეასკდე,
არ შეეჯახო
და მკრთალ სინათლედ არ იქცე ბოლოს,
იმ ვარსკვლავეთში,
სადაც განგებამ
ბედად გარგუნა,
რომ იკაშკაშო
და აციაგდე — ათასფერადი
დილის ყვავილის ათასი სხივით...

რომ ინავარდო ლაღად და ნაზად
უსათუთესი ნიავის ფრთებზე,
თან გადარეულ მდინარედ იქცე —
მიმოაბნიო ცის ალმასები,
რომ გადაევლო სიპ ქვებს უშიშრად,
ყრუ, აქაფებულ ზვირთად გადიქცე
და კლდეს შეასკდე —
ქარიშხალივით...
რომ დაილვარო ტალღებზე სხივად,
ვეებერთელა მზის ბორბალივით
და აკაშკაშდე — ძლევამოსილი,
სალ კლდეს შეება — მბორგავი სულით,
ოღონდ, არ დათმო და არ დაიმსხვრე,
არ შედრკე არარაფრის წინაშე,
რადგან გნამს რომ შენს კამკამა ზვირთში
აირეკლება ლურჯი ცის სარკე
და უსასრულო ქვეყნიერება...
იქნებ დაღლილმა და მოთენთილმა
ველარ გაგიძლონ ამაყმა ფრთებმა;
გულს ნუ გაიტეხ, როცა მიმწუხრის
მზედ ზღვაში კვნესით ჩაესვენები...
წინ არის დილა — იმედის სხივი,
რომ ამობრწყინდე,
ამოცისკარდე,
და ცისარტყელად — სარტყელად იქცე
ასე ღვთაებრივ
მტრედისფერ ცაზე...

სომხურიდან თარგმნა
რენე კალანდიამ.

კონტაქტები

გვექნება ახალი სასტუმრო

ეროვნული ბიბლიოთეკა

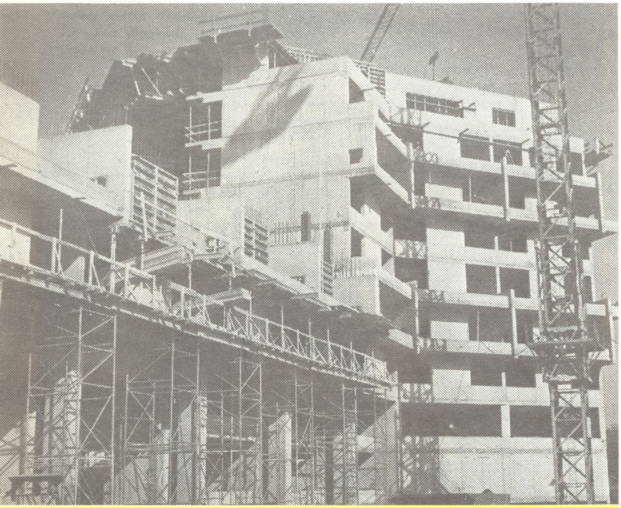

შენდება სასტუმრო „მეტეხი“

ლეოპოლდ ბაუსბეკის სახელი ქართულ არქიტექტურულ საზოგადოებაში კარგად არის ცნობილი. იგი მრავალჯერ იყო ჩვენი დედაქალაქის სტუმარი, მაგრამ, უკვე რამდენიმე წელიწადია ჩვენთან ნათესაური კავშირიც აახლოებს. ბატონი ლეოპოლდი ქართველთა სიძეა. ცოლად თბილისელი ქალბატონი მერი სოიტაშვილი ჰყავს.

კაცებზე მეუღლეთა გავლენის ძალა, მოგეხსენებათ, რაოდენ დიდია და ჩვენც უფრო ამით ავხსენით იმ კეთილი საქმის წამოწყება, რომელსაც უკვე ერთი წელიწადია ლეოპოლდ ბაუსბეკმა ჩაუყარა საფუძველი. შეიქმნა ავსტრია-საქართველოს ერთობლივი საწარმოო გაერთიანება „მეტეხი“, რომლის დაკვეთითა და უშუალო მონაწილეობით თბილისის ძველ უბანში „ხუთვარსკვლავიანი“, უმაღლესი კლასის, კომფორტული სასტუმრო შენდება.

საქართველო ტურისტული ქვეყანაა და, ბუნებრივია, სტუმართა მიღება-გასტუმრების საკითხი ძალზე აქტუალური და პრობლემატურია. ჩვენი სასტუმროები ვეღარ აუდის ტურისტთა ღირსეულად დახვედრის მოთხოვნებს, რადგან ისინი თითქმის სისტემატურად გადატვირთულია. ამასთან, არც მომსახურების, კომფორტის, ცხოვრების პირობები გვაქვს მაინცდამაინც სახარბიელო. ავსტრიელები ჩვენი ქვეყნის ხშირი სტუმრები არიან და ნაკლი კი უცხო თვალისათვის უფრო შესამჩნევია. მათ სულგრძელად შემოგვთავაზეს სამსახური, რაც წინაპირობა გახდა ამ ერთობლივი საწარმოს შექმნისა და თანამშრომლობისა. ქართველმა და ავსტრიელმა არქიტექტორებმა ერთ წელიწადს იმუშავეს მომავალი სასტუმროს პროექტისათვის და საბოლოოდ არჩევანი ინგი ჩეკმანისა და შოთა ყავლაშვილის ერთობლივ ნამუშევარზე შეჩერდა.

სამშენებლო სამუშაოები შარშან თებერვალში დაიწყო. შაუმიანისა და თელავის ქუჩების გადაკვეთასთან თვალში მოგხვდებათ ლამაზად გაფორმებული აბრა, რომელიც გაუწყებთ, რომ აქ ფირმა „აბვ“ აწარმოებს მშენებლობას, ლეოპოლდ ბაუსბეკი ამ ფირმის პრეზიდენტია.

სასტუმროს შენობის მნიშვნელოვანი ნაწილი უკვე ამოყვანილია. დაკვირვებული თვალი აქედანვე განსაზღვრავს მის მომავალ სახეს, ფორმას. უფრო კონკრეტულად კი პროექტის მიხედვით შემიძლია მოგითხროთ.

სასტუმრო იქნება 720 ადგილიანი, კუთხოვანი ფორმის ფასადით და დიდი შიგა ეზოთი, აშენდება ქარვასლის ტრადიციული სივრცითი პრინციპით, რაც მხატვრულად საინტერესო და მრავალფეროვან ინტერიერს ქმნის. ეზოს ჩრდილოეთით მოთავსებული საკომუნიკაციო ბლოკი მოხერხებულად დაუკავშირებს ერთმანეთს სასტუმროს საძილე ნაწილს, მომსახურებისა და სამეურნეო სფეროებს.

სარდაფის სართულზე განლაგდება ტექნიკური, სამეურნეო და სასაწყობო ობიექტები. აქვე იქნება სპორტული და გასართობი დანიშნულების სათავსები: საცურაო აუზი, ტრენაჟერების დარბაზი, კეგელბანი, ავსტრიული ლუდის ბარი, საუნები...

ვესტიბულის საერთო ჰოლს (ზედა პირველ სართულზე) მოხერხებულად დაუკავშირდება სტუმართა კუთხე, საკონფერენციო დარბაზი

პოლონელი მშენებლები: პეჯხოლია ვაცლავი, ვოეც იუზეფი, ტეკლაკ სტანისლავი

დავით იაკობაშვილის ფოტოები.

სათათბირო კაბინეტებით, რესტორნით, დღის ბარი, სამუშაო ოთახები და სამზარეულო ბლოკი, მაღაზიები, ადმინისტრაცია და გასახდელი. დანარჩენ სართულებზე საძილე ნომრებია გათვალისწინებული შესაბამისი სათავსებით. უმეტესად ორ და სამ საწოლიანი, ოროთახიანი „ლუქსის“ ტიპისა და უმაღლესი კლასის ოთხოთახიანი ნომრებით.

ბოლო, მეცხრე სართული კვებისა და გართობა-დასვენების ობიექტებს დაეთმობა. აქ იქნება ქართული კერძების რესტორანი, ღამის კლუბი, დისკოთეკის დარბაზი, კაფე-ტერასა და სხვ. შენობის ღია, კომფორტულად მოწყობილი სახურავიდან სტუმრები თბილისის ამ ისტორიული უბნის ლამაზ ხედებს იხილავენ.

ნაგებობის არასტანდარტული, ორიგინალური სტილი, ოთახების ფორმაზეც მოქმედებს, ზოგ შემთხვევაში, კი მათს კონფიგურაციასაც იწვევს, რაც, ძირითადად მომსახურების მაღალი დონით არის განპირობებული.

შიგა სივრცითი ეზო, რომელიც ფაქტიურად სასტუმროს ყველა ნაწილის ძირითადი დამაკავშირებელია, განსაკუთრებით თვალსაჩინო მახასიათებელია შენობის ფორმისა და ზეგავლენას ახდენს მის სტრუქტურაზე, საცხოვრებელი თუ მომსახურეობის ობიექტების განლაგებაზე. ამიტომ პროექტის ავტორებმა საგანგებო ყურადღება დაუთმეს ამ ადგილის გაფორმების ხერხებსაც. სასტუმროს მობინადრენი ისარგებლებენ ღია, შემინული ლიფტებით, რომლებიც ეზოს შიგა სივრცეშია დაპროექტებული.

გათვალისწინებულია საბაგირო გზის გაყვანა, რომელიც შენობას აბანოთუბანთან დააკავშირებს. ამით სტუმრებს უფრო გაუადვილდებათ ჩვენი ქალაქის ისტორიულ ნაწილში — ძველ თბილისში მოხვედრა.

ობიექტზე ამჟამად უცხოეთის ფირმისა და „ინჟმშენის“ მშენებლები მუშაობენ. შემდეგ კი შენობის საბოლოო შემოსვაზე, მის კეთილმოწყობაზე უშუალოდ ავტორები იზრუნებენ. და დამკვეთს, ერთობლივ საწარმოო გაერთიანება „მეტეხს“, როგორც ამბობენ, გასაღებს ჩააბარებენ. ეს კი 1991 წლის აპრილისათვის არის განსაზღვრული.

ლეოპოლდ ბაუსბეკი მეუღლესთან ერთად სისტემატურად ჩამოდის თბილისში, მშენებლობას მეთვალყურეობს. იგი ხომ „მეტეხის“ გამგეობის წევრია, უფრო სწორად —თავმჯდომარის მოადგილე, თავმჯდომარე კი თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარის მოადგილე, დიმიტრი ლომაია გახლავთ.

საწარმოს განზრახული აქვს კვლავაც გააძლიეროს ასეთი შემოქმედებითი კონტაქტები, ფილიალები გახსნას საბჭოთა კავშირში, ავსტრიასა და სხვა ქვეყნებში, აწარმოოს საექსპორტო და საიმპორტო მშენებლობა. ეს უცხო ქვეყნებთან მეტი დაახლოების საშუალებას მოგვცემს, რაც ასე ძლიერ გვჭირდება ახლა ჩვენი სასურველი, ბედნიერი მომავლისათვის.

რიტა ბაინდურაშვილი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მისი მრავალმხრივი ინტერესები

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ლიტერატურის ინსტიტუტში უფროს მეცნიერ-თანამშრომლად მუშაობს ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი, დოცენტი სოფიო ჩოხელი. მისი მშობლები ღვაწლმოსილი ადამიანები იყვნენ. მამა — გაბრიელ ჩოხელი, საქართველოს სსრ დამსახურებული ზოოტექნიკოსი, უმწიკვლოდ ემსახურებოდა თავის საქმეს. დედამ — მარიამ შენგელიამ — ცნობილ მეცნიერებთან — ნინო ციციშვილთან და ქსენია ცხაკაიასთან ერთად, ერთ-ერთმა პირველმა მოიპოვა საბუნებისმეტყველო დარგში მეცნიერებათა კანდიდატის ხარისხი და დოცენტის წოდება. იმდროინდელი სამეცნიერო საზოგადოება მათ „პირველ მერცხლებს" უწოდებდა. ქალბატონმა მარიამმა თავისი მეცნიერული გამოკვლევებით დიდი წვლილი შეიტანა მეცხოველეობის განვითარებაში, გარდა ამისა, მან ასობით ზოოტექნიკოსი, ვეტექიმი თუ ბიოქიმიკოსი აღზარდა, რომელთაგან ბევრი დღესაც საყოველთაოდ აღიარებული მეცნიერია.

„მეც, ალბათ, დედის გავლენით გატაცებული ვიყავი საბუნებისმეტყველო დარგებით — მიყვარდა ბიოლოგია, ქიმია, ფიზიკა. დიდი მონდომებით ვმეცადინეობდი ამ საგნებში, მაგრამ პოეზია და ლიტერატურა უფრო მიზიდავდა, ამიტომაც გადავწყვიტე ფილოლოგიურ ფაკულტეტზე გამეგრძელებინა სწავლა".

სოფიომ უნივერსიტეტი რომ დაამთავრა, მუშაობა დაიწყო რედაქტორად თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობაში. შემდეგ პროფესორმა ქსენია სიხარულიძემ კათედრაზე მუშაობა შესთავაზა. მას შემდეგ სოფიო ჩოხელი როგორც მეცნიერულ, ასევე პედაგოგიურ მოღვაწეობას ეწევა. ახალგაზრდებთან ტრიალი, მათთვის საგნის შეყვარება, სითბოს განაწილება მისი ყოველდღიური ცხოვრების მიზანია. ასეთივე სითბოთი და მომთხოვნელობით გაზარდა მან საკუთარი ორი ვაჟი — თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეცნიერ თანამშრომელი, მამუკა ჭეიშვილი და მხატვარკერამიკოსი გუბაზი.

1979 წელს სოფიომ ბრწყინვალედ დაიცვა დისერტაცია თემაზე: „ქართული საქორწინო წეს-ჩვეულებები და პოეტური ფოლკლორი", ნაშრომს ძალიან მაღალი შეფასება მისცეს, რადგანაც იგი ბევრად აღემატებოდა საკვალიფიკაციო მინიმუმით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს. ფილოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატის, საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატის ფიქრია ზანდუკელის აზრით: „სოფიო ჩოხელის სადისერტაციო ნაშრომი დიდი შენაძენია არა მარტო ფოლკლორის სპეციალისტებისათვის, არამედ ეთნოგრაფიის, რელიგიის ისტორიის, სოციოლოგიის, იურისპრუდენციისა და ხალხთა საზოგადოებრივი კულტურის შემსწავლელთათვის". ამასვე აღიარებდნენ ამ დარგის სხვა სპეციალისტები, პროფესორები.

სოფიო ჩოხელი 40-მდე შრომის ავტორია, რომელთაგან განსაკუთრებით საყურადღებოა: „სიკვდილ-სიცოცხლის საკითხისათვის ქართულ პოეტურ ფოლკლორში", „ქართული ხალხური საქორწინო პოეზია", „საქორწინო წეს-ჩვეულებების ზოგიერთი საკითხისათვის ქართულ პოეტურ ფოლკლორში", „ქორწინების უძველესი ფორმების საკითხისათვის", „წინაპრის კულტი საქართველოში", „სტუმარ-მასპინძლობის ტრადიცია და მისი ასახვა ხალხურ პოეზიაში", „ეთიკური და ესთეტიკური ქართულ ფილოსოფიურ ლირიკაში", „პატარძლის გამოსათხოვარი რიტუალური ტირილის გენეზისისათვის", ვრცელი მონოგრაფია, — „ქართული საქორწინო წესჩვეულებები და პოეტური ფოლკლორი".

სოფიო ჩოხელი მრავალმხრივი მკვლევარია. იგი არ იფარგლება მხოლოდ ფოლკლორისტული კვლევა-ძიებით, დიდი ინტერესით მუშაობს ეთნოგრაფიულ და სოციოლოგიურ საკითხებზეც.

დისერტაციის დაცვის შემდეგ სოფიო ჩოხელი კარგა ხანი იყო უფროსი ლაბორანტის თანამდებობაზე ფოლკლორისტიკის კათედრაზე. ცნობილმა სოციოლოგმა, პროფესორმა ვენორი ქვაჩახიამ თხოვნით მიმართა თბილისის უნივერსიტეტის მაშინდელ რექტორს აკად. ვ. ოკუჯავას, რათა ს. ჩოხელი მიეწვიათ სოციოლოგიის კათედრაზე დოცენტის თანამდებობაზე. აი რას ვკითხულობთ ამ განცხადებაში: „ბატონო ვაჟა!... თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე უფროს ლაბორანტად მუშაობს მეცნიერებათა კანდიდატი ს. ჩოხელი, რომლის მეცნიერული შრომები ძალზე სოლიდურია. მხოლოდ ეროვნულ ტრადიციებზე გამოქვეყნებული აქვს ათამდე შრომა, წლების განმავლობაში თანამშრომლობს სოციოლოგიის კათედრასთან, არის ერთ-ერთი აქტიური წევრი, ავტორთა კოლექტივისა, რომელიც პირველად ამზადებს გამოსაქვეყნებლად შრომას „ტრადიციათმცოდნეობა". ამ წიგნისათვის ს. ჩოხელს წარმოდგენილი აქვს მაღალ მეცნიერულ

დონეზე შესრულებული სამი ნაშრომი (შეადგენს წიგნის სამ თავს). ამჟამად სოციოლოგიის კათედრა სიამოვნებით მიიღებდა ს. ჩოხელს დოცენტის შტატზე: კათედრა მისი სახით შეიძენდა საიმედო კვალიფიცირებულ სპეციალისტს კათედრის ერთ-ერთი მთავარი მიმართულებით კვლევისათვის“.

პროფ. ვ. ქვაჩახია, 9/IX-81 წ.

ფართოა სოფიო ჩოხელის ინტერესების სფერო. სამეცნიერო მუშაობით დაღლილი იგი პოეზიასა და მუსიკაში ჰპოვებს შვებას. მუსიკა მშვენიერებას ემსახურება. „დირიჟორის ხელი, ღმერთისაკენ გაწვდილი ხელია“, — ასე სწამს მას და ხშირად ესტუმრება ხოლმე ოპერის, თეატრს, საკონცერტო დარბაზებს.

ლიტერატურის, ხელოვნების სიყვარულს ღრმად აქვს ფესვები გადგმული სოფიო ჩოხელისა და მისი მეუღლის — დღეს საქვეყნოდ ცნობილი ქართველი მწერლის, საბჭოთა კავშირის სახელმწიფო პრემიის ლაურეატის რეზო ჭეიშვილს ოჯახში. მწერლის მეუღლეობა ძალიან ბევრს ავალებს ოჯახის დიასახლისს. იგი მისი მეუღლის ყოველი ახალი ნაწარმოების პირველი მკითხველი და სამართლიანი შემფასებელია. ოჯახური სიმყუდროვე, ცოლ-ქმრის ურთიერთგაგება უსათუოდ ხელს უწყობს თავის მუშაობაში ჩვენს ცნობილ პროზაიკოს რეზო ჭეიშვილს.

ს. ჩოხელი სამეცნიერო-პედაგოგიურ მუშაობასთან ერთად საზოგადოებრივ საქმიანობასაც ეწევა. როგორც უნივერსიტეტის ქალთა საბჭოს წევრი, აქტიურ მონაწილეობას იღებს ყველა მნიშვნელოვან ღონისძიებაში, რომელსაც ეს საბჭო ატარებს. ეს იყო ზემო აჭარის, შატილის, ახალციხის, მესტიისა თუ სხვა რაიონების სასკოლო ბიბლიოთეკებისათვის წიგნების შეგროვება (მრავალი წიგნი საკუთარი ბიბლიოთეკიდანაც შეწირა), საბავშვო სახლებისათვის სასწავლო ინვენტარის შეძენა, უნივერსიტეტის საერთო საცხოვრებელში მცხოვრებ სტუდენტთა ოჯახური და მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის ღონისძიებათა შემუშავება და სხვა. იგი ყველგან და ყოველთვის მხარში უდგას თავის სათაყვანებელ, სამაგალითო და სტიმულის მომცემ პიროვნებას, უნივერსიტეტის ქალთა საბჭოს თავმჯდომარეს პროფესორ ციალა სვანიძეს, რომლის უშურველსა და საოცარ ენერგიას განცვიფრებაში მოჰყავს [illegible].

— ჩვენს ოჯახში, — ღიმილით ამბობს ქ-ნი სოფიო, — შრომის კულტია გაბატონებული. ასე იყო თავიდან, ასეა ახლაც.

და განა ვინმეს დაებადება ეჭვი ამ სიტყვების ჭეშმარიტებაში? განა ამის დასტური არ არის ქალბატონ სოფიოს საქმიანობა მეცნიერებაში, ოჯახში, — ღირსეული მეუღლეობა მწერლისა, რომლის მდიდარი შემოქმედება — მოთხრობები და ნოველები, მკითხველისა და სალიტერატურო კრიტიკის საყოველთაო სიყვარულით და აღიარებით სარგებლობს.

თამარ გომართელი

ასე ზრუნავენ სტუდენტებისათვის

„დედის დღე“

სამი შვილის დედა ინდირა მახარობლიძე

სწავლისა და დასვენების ყველა პირობა აქვთ შექმნილი საქართველოს შრომის წითელი დროშის ორდენოსან სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის დაოჯახებულ სტუდენტებს. ინსტიტუტის ხელმძღვანელობა (რექტორი პროფ. ო. ნათიშვილი) და ქალთა საბჭო განსაკუთრებულად ზრუნავენ ასეთ სტუდენტებზე. ქალთა საბჭოში შექმნილია დაოჯახებულ სტუდენტთა ხელშემწყობი კომისია, რომელსაც უნარიანად ხელმძღვანელობს დოც. მერი მორჩილაძე. კომისიამ შემოიღო დაოჯახებულ სტუდენტთა ანკეტა, სადაც ყველანაირი ცნობაა მოცემული მათ შესახებ 1-ლი კურსიდან სამსახურში განაწილებამდე. შემოღებულია „სტუდენტი დედის მოწმობა“, რომელიც ბევრ პრივილეგიას ანიჭებს ახალგაზრდა ქალს. მას შეუძლია ლექციებზე თავისუფალი დასწრება, სესიების ვადის გახანგრძლივება, აქვს საწარმოო პრაქტიკის ობიექტის, განაწილების ადგილისა და დასასვენებელი საოჯახო საგზურის არჩევის უპირატესობა და სხვ.

კეთილმოწყობილ საერთო საცხოვრებელში მათთვის გამოყოფილია იზოლირებული ბინა — საერთო სასტუმრო-სასადილოთი, დასასვენებელი და სამეცადინო ოთახებით. მათ პატარებს უფასოდ ემსახურებიან დიღმის სარემონტო ქარხნის იქვე მდებარე საბავშვო ბაგა-ბაღში. ყველა ბავშვს უფასოდ ეძლევა დღეში ნახევარი ლიტრი რძე. დაოჯახებული სტუდენტები დეფიციტური საქონლის შეძენის უპირატესობითაც სარგებლობენ. საერთო საცხოვრებელში გამოყოფილია ბავშვთა ოთახი (გამგე ქალთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე პედაგოგი ლ. გოჩიტაშვილი), სადაც ბაღის არასამუშაო დღეებში და საათებში პატარები მხიარულად ატარებენ დროს მორიგე მშობლის მეთვალყურეობით. დედათა და ბავშვთა ოთახი მოწყობილია, აგრეთვე, ინსტიტუტის სასწავლო კორპუსში (გამგე პედაგოგი თ. ჩხეიძე), სადაც ყველა სტუდენტს და თანამშ-

რომელს შეუძლია ბავშვის დატოვება რამოდენიმე საათით. ბავშვთა ოთახებთან ახალგაზრდა დედებისათვის ჩამოყალიბებულია ხელსაქმისა და კულინარიის წრეები. მათ ბავშვის აღზრდაზე და მოვლაზე ესაუბრებიან ექიმი ქ. ლაცაბიძე და საუკეთესო შვილების აღმზრდელი დედები: პროფ. ქ. დგებუაძე, დოც. ნ. ბენდიანიშვილი და სხვები. ბავშვთა ოთახში მოწყობილია თანამშრომელთა და სტუდენტთა შვილების ნახატების მუდმივი გამოფენა. ბავშვები უკვე შეხვდნენ მათ საყვარელ მხატვრებს ნ. ოქროპირიძეს და ა. ციხელაშვილს. ბიბლიოთეკას ამშვენებს დეიდა ნელის წიგნი „ფანტაზია და ნაზი ხელები“, რომელიც თვით ავტორმა გადასცა მათ. ასევე თავიანთი ავტოგრაფიანი წიგნებით დაასაჩუქრეს ბავშვები პოეტმა მზია ჩხეტიანმა და მწერალმა დოდო ვადაჭკორიამ.

მეოთხე წელია ინსტიტუტში სისტემატურად ეწყობა „დედის დღე“, რომელსაც არაერთხელ დასწრებია ჟურნალ „საქართველოს ქალის“ რედაქტორი პოეტი მ. ბარათაშვილი. აქ მრავალშვილიანი და სასახელო შვილების აღმზრდელი დედები თავიანთ მდიდარ გამოცდილებას უზიარებენ ახალგაზრდა დედებს. ამ დღესთან დაკავშირებით ყველა სტუდენტი დედა ჯილდოვდება თითო თვის სტიპენდიით, ამას გარდა, დაოჯახებული სტუდენტები ყოველ სემესტრში იღებენ ერთდროულ დახმარებას რექტორისა და პროფკომიტეტისაგან. „დედის დღის“ ზეიმზე არც სკოლამდელები რჩებიან უყურადღებოდ. ისინი სახელოვანი პედაგოგი დედებისაგან საჩუქრად იღებენ „მოძრავ ანბანსა“ და სხვა სასკოლო ნივთებს. ასევე, კურსდამამთავრებელ სტუდენტ დედებს ცხოვრების დიდ გზას ულოცავენ ღვაწლმოსილი პროფესორ-მასწავლებლები და ფასიანი საჩუქრებით ხელდამშვენებულს ემშვიდობებიან.

დაოჯახებული სტუდენტებისადმი ასეთმა ზრუნვამ თავისი კეთილი ნაყოფი გამოიღო. მათი რიცხვი ყოველწლიურად იზრდება და ახლა 350-ს მიაღწია. გაზაფხულის პირველმა დღემ ახალი სიხარული მოუტანა ინსტიტუტს: მებაღეობა-მევენახეობის ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტს — ინდირა ანზორის ასულ მახარობლიძე-ოშხერელს ტყუპი ვაჟი შეეძინა და 23 წლის სტუდენტი ქალი სამი ვაჟის — ბაჩანას, ლაშას და გიორგის ბედნიერი დედა გახდა.

ინსტიტუტის რექტორის ბრძანებით „დედის დღესთან“ დაკავშირებით ყველა სტუდენტი დედა ერთი თვის სტიპენდიით დაჯილდოვდა, ხოლო ინდირა მახარობლიძე-ოშხერელი კი — ორი თვის სტიპენდიით. ქალთა საბჭომ ტყუპი ვაჟის დედა 200 მანეთით დაასაჩუქრა.

ვულოცავთ ყველა დედას და განსაკუთრებით სტუდენტ დედებს „დედის დღეს“, ვუსურვებთ შვილთა სიმრავლეს, ბედნიერ დედობას, დიდ ოჯახურ ბედნიერებას და სახელოვანი შვილების აღზრდას თავისუფალი, დამოუკიდებელი საქართველოსათვის.

ანტონინა ბარბაქაძე,
ინსტიტუტის ქალთა საბჭოს თავმჯდომარე, საქართველოს უმაღლესი სკოლის დამსახურებული მუშაკი, დოცენტი.

მოდების სპეციალისტთა შეხვედრა

ამ რამდენიმე ხნის წინათ ბულგარეთის ქალაქ პრავეცში გაიმართა ეკონომიკური ურთიერთდახმარებისა და თანამეგობრობის საბჭოში შემავალი ქვეყნების მოდების სპეციალისტთა ტრადიციული, მორიგი შეხვედრა.

მოდების დროული და სწორი ინფორმაციის გასავრცელებლად მიწვეული იყვნენ ამავე ქვეყნების მოდების ჟურნალების რედაქტორები და ფოტოკორესპონდენტები, მაგრამ, ამჯერად ჟურნალისტების უშუალო მასპინძელი ჟურნალ „ლადას“ რედაქცია გახლდათ, რომელმაც სწორედ ამ დროს თავისი 30 წლის იუბილეც აღნიშნა, ამან საშუალება მოგვცა მეტად საინტერესო და საქმიანი კონტაქტები დაგვემყარებინა ჟურნალების „სიბილა“ (გდრ), „სვიატ მოდა“ (პოლონეთი), „ჟენა პლუს მოდა“ (ჩეხოსლოვაკია), „ეზ ადივატ“ (უნგრეთი), და სხვა რედაქციებთან. ჩვენგან იყვნენ „სილუეტის“ (ესტონეთი), „რიჟსკიე მოდის“ (ლატვია), „სტილის“ (ლენინგრადი), „ჟურნალ მოდის“ (მოსკოვი), „სოვეტსკაია ჟენშჩინას“, „რაბოტნიცას“ რედაქტორები.

ჩვეულებისამებრ მოდების ჩვენება საზეიმო ვითარებაში მიმდინარეობდა. ერთმანეთს სცვლიდა საგანგებოდ მომზადებული მოდების კოლექციები, რომლებსაც თან ახლდა სპეციალისტთა ახსნა-განმარტება და კომენტარები მოდის მიმართულებისა და მისი პერსპექტიული განვითარების შესახებ. იმის მიუხედავად, რომ თითოეული კოლექცია მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი ხელწერითა და ხასიათით გამოირჩეოდა, მოდის ძირითადი მომენტები — სიგრძე, ფორმა და სილუეტი — თითოეულ მათგანში ერთნაირად იყო გააზრებული. კვლავ მოდური რჩება ტანსაცმლის სიგრძის რამდენიმე ვარიანტი მინიდან მაქსამდე. შემცირდა ტანსაცმლის მოცულობა. მოდის ლიდერია ტანზე მოყვანილი სილუეტი. ქსოვილებიდან უპირატესობით სარგებლობს ბუნებრივი — შალი, მაუდი, აბრეშუმი — კრეპდეშინი, შიფონი, ჩითი, ბატისტი... მოდურია სადა და ზოლებიანი, უჯრედიანი, წვრილად დაჩითული ქსოვილი. „მეორე ახალგაზრდობა“ დაუდგა ტყავის, ნატისა და ჯინსისაგან (ნატურალური) შეკერილ ტანსაცმელს. ტანსაცმლის ანსამბლის მოდური დანამატია შარფი, ქამარი, ბაფთა და დეკორატიული ღილები.

მოდების ამ დიდ ფორუმზე, სადაც მრავლად იყო წარმოდგენილი სხვადასხვა დანიშნულებისა და სეზონის ჩაცმულობის ფართო ასორტიმენტი, განსაკუთრებული სიახლით გამოირჩეოდა დაჩითული აბრეშუმის ქვედა ბოლოები და მხოლოდ ახალგაზრდებისათვის განკუთვნილი სხვადასხვა ფორმისა და თარგის შარვალი-ბოლოკაბა. მნიშვნელოვანი ადგილი ეჭირა, აგრეთვე, საღამოსა და საზეიმო ვითარებაში ჩასაცმელ ექსტრავაგანტურ კაბებსაც, რომელთა რამდენიმე ვარიანტსაც აქვე გთავაზობთ.

ლელი ხვედელიძე

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

საქ. სსრ კ. მარქსის
სახ. სახ. რესპუბ.
ბიბლიოთეკა

სატკივარი

განქორწინება ერის უბედურებაა

„ოჯახის დანგრევა კიდევ ერთი ეროვნული ციხის დანგრევას უდრის“

ლ. გოთუა

ქორწინებები, რომლებიც ქალისა და კაცის ერთიერთ სიყვარულსა და პატივისცემას ეფუძნება, ბედნიერების სიხარულის, ჩვენი ერის უკვდავების თავიდათავია.

ქორწინება ოჯახის საფუძველია, შვილები — ოჯახის საფუძველთა საფუძველი. და რაოდენ სამწუხაროა, როდესაც დღეს ჩვენს თვალწინ ასე შემაშფოთებლად იზრდება განქორწინებები და კიდევ მეტად შემაშფოთებელი და საგანგაშოა, რომ წყვილთა უმრავლესობა უბედურებად არ მიიჩნევს ოჯახის დაშლას.

რით აიხსნება ეს, ძნელი სათქმელია, მაგრამ ამ მეტად მავნე სენის ესოდენ ღრმა ფესვების გადგმაში შეუძლებელია არ დავადანაშაულოთ ახალგაზრდა წყვილთა ზერელე დამოკიდებულება ამ მეტად სერიოზული პრობლემისადმი.

ყველასათვის ნათელია და ორი აზრი არ არსებობს იმაზე, თუ რაოდენ დიდ სულიერ და ფიზიკურ ზიანს აყენებს ოჯახის დაშლა შვილებს, მომავალ თაობებს. თუ გავითვალისწინებთ სტატისტიკის იმ მონაცემებს, რომ თბილისში ყოველი მესამე ქორწინება განქორწინებით მთავრდება, ცხადი გახდება, თუ რა დიდი ზიანი მოაქვს მომავალი თაობების აღზრდა-განვითარებისათვის და რა დამაფიქრებელია ის ფაქტი, რომ მარტო 1988 წელს ქალაქში 2207 ქორწინება შეწყდა და სულ მცირე 2000 ბავშვი აღმოჩნდა სულიერად და მორალურად განადგურებული. დამნაშავეთა, ავადმყოფ ბავშვთა, სწავლაში ჩამორჩენილთა და ძნელად აღსაზრდელთა უმრავლესობა განქორწინებულთა შვილები არიან.

იქნებ ზედმეტად მოუთმენლები გავხდით, განსაკუთრებით ქალები, და ჩვენმა პირადმა ეკონომიკურმა შემოსავალმა მოადუნა ქმრისადმი ნდობისა და თანადგომის ისტორიულად გამართლებული აუცილებლობა? ქალთა ინიციატივა განქორწინებაში მეტად დიდად აწვება ახალგაზრდის ფსიქიკას. შეიძლება ამიტომაც შემცირდა ქალის პატივისცემა, ქალის იდეალი, ოჯახისადმი ერთგულება და საერთოდ, ინტერესი ქორწინებისადმი.

იქნებ ქალმა თავისი საზოგადოებრივი აქტიურობით დაკარგა ქალური კდემამოსილება, იქნებ კაცთან გათანაბრებით ზედმეტად დამოუკიდებელი, თამამი და უხეში გახდა ოჯახურ დამოკიდებულებაში, რა თქმა უნდა, კაცების ეჭვში მოქმედებაც ასეთ სიტუაციაში გაუმართლებელია, რამეთუ მათაც, დროა ანგარიში გაუწიონ ქალის ზედმეტ დატვირთვას ოჯახში და საზოგადოებრივ საქმიანობაში. ოჯახი უნდა გრძნობდეს ქალის არა მარტო ფიზიოლოგიურ აუცილებლობას, არამედ მორალურ, ეკონომიკურ, სულიერ, სოციალურ მხარდაჭერას, რაც აღამაღლებს ქალისა და კაცის ჰარმონიულ კავშირს, ეს კი შვილების აღზრდის უებარი გაკვეთილი და მათი სწორი ჩამოყალიბების საფუძველია.

რა ეკონომიკური დახმარებაც არ უნდა მიიღოს ოჯახმა განქორწინების შემდეგ, ვერაფერი შეავსებს იმ სიცარიელეს, რასაც ოჯახური ბედნიერება ჰქვია. ამიტომ ქორწინების დღიდანვე სიყვარულს გაფრთხილება უნდა ისე, როგორც უფაქიზეს და უძვირფასეს ნივთს, რომლის ბზარის შეწებება-შეკოწიწება არ შეიძლება, რადგან იგი მსხვრევადია და მისი კვლავ აღდგენა შეუძლებელია. სიყვარულის ნიჭი დიდი განძია ადამიანისათვის, იგი ხელოვნებაა, ღმერთისაგან ეძლევა თვისებად ბოძებული. ამ ღვთიური გრძნობის უქონლობა კი ადამიანის დაბალი ინტელექტუალური დონის მაჩვენებლადაც კი შეიძლება ჩაითვალოს.

ჩვენს სინამდვილეში იძულებითი მორჩილება გამორიცხულია. გვრჩება ერთადერთი გზა ერის აღმავლობის, განვითარებისა და გაბრწყინებისათვის: ვისწავლოთ სიყვარული, ვისწავლოთ მისი გაფრთხილება სიცოცხლის ბოლომდე, რამეთუ ჩვენი შვილები ორივე მშობლის სისხლი სისხლთაგანი და ხორცი ხორცთაგანი არიან და თუ შვილები გვიყვარს, ისინი გაერთიანებული გრძნობით უნდა გვიყვარდეს, რათა არ მივცეთ მიზეზი ცუდად მოგვიხსენიონ.

მე არ მინახავს განქორწინებულ ოჯახში აღზრდილი შვილი ბედნიერი თვალებით, ნაღველს კი, თითქმის ყველას თვალებში ამოიკითხავთ. სხვისადმი სიყვარულით თუ სიძულვილით დაბრმავებული მშობელი ვერ ამჩნევს არა თუ შვილების ნაღვლიან თვალებს, არამედ საერთოდ შვილებსაც კი. და წლების შემდეგ, გონს მოგებული, აცდენილ გზიდან დაბრუნებული დედა თუ მამა, თავდახრილი და დამნაშავე, შვილებისაგან პატიებას ითხოვს, ისე კი არ ფიქრობს, რა ძნელია ამ დროს შენდობა.

ხშირად ოჯახის დარღვევის სიმძიმე უფროსების სინდისზედაც არის დამოკიდებული, რომლებიც დაურიდებლად და ზედმეტად ერევიან შვილების ოჯახურ საქმეებში და არათუ რჩევას აძლევენ, რათა ოჯახისაკენ შემოაბრუნონ ისინი, პირიქით, გარკვეულ დახმარებასაც აღუთქვამენ განქორწინების შემთხვევაში.

ვაგლახ, რომ ვერც ბებია-ბაბუების ავტორიტეტი [illegible] ბავშვს დედ-მამის [illegible] მონიჭულ ოჯახურ ატმოსფეროს.

ხშირად გვგონია, რომ პატარები ვართ, [illegible] გვეწირავთ [illegible] ლისათვის [illegible] ლესად ოჯახის შენარჩუნება და შვილთა სიმრავლე. ფუფუნების მოყვარება და შვილების ადამიანებად აღზრდა. დღეს ჩვენი სამშობლო გვიხმობს სიმართლეს თვალებში შევხედოთ! ქართველი ერი იმდენად შემცირდა, რომ უკან დასახევი გზა არ არსებობს, გამრავლება და გამრავლებაა ჩვენი ხსნა.

ამდენად ქორწინების შეწყვეტა ჩვენი ერის უბედურებაა, მაგრამ ყოველგვარი ქორწინება არ არის ბედნიერება. ზოგჯერ ქორწინება დანაშაულს ემყარება და იგი ბათილად ითვლება, თუ ქორწინება მოხდა ძალდატანებით, მოტყუებით, არის მრავალცოლიანობის, არასრულწლოვანის დაქორწინების შემთხვევებიც.

ქორწინების შემაფერხებლად ითვლება: 1. [illegible] ქორწინებით [illegible] 2. [illegible] ნათესაობა, 3. არასრულწლოვანება, 4. სულით ავადმყოფობა.

თუ [illegible] მოხდა არასრულწლოვანთან ქორწინება, მოძალადე [illegible] ვენერიული სენით, განქორწინების სარჩელის აღძვრისას სასამართლო [illegible] ლიდ ინტელექტუალური და მისაგანი კულტურის პოზიციებზე დაყრდნობით ყოველნაირად უნდა ცდილობდნენ ისეთი ურთიერთობა დაამყარონ ერთმანეთთან, რომ შეინარჩუნონ ოჯახი, რათა ურთიერთ უარყოფითი დამოკიდებულება, მავნე გავლენას არ ახდენდეს შვილების აღზრდაზე.

ოჯახის სიმტკიცე და შვილთა სიმრავლე დღეს საქართველოს ერთადერთი ურთულესი პრობლემაა, რისთვისაც უნდა იზრუნოს თითოეულმა ჩვენგანმა.

ვერა ვაშაკიძე,
მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

შტრიხები მისი პორტრეტისათვის

რესპუბლიკაში, მწველავებს შორის თუ ვინმეა პროფესიაში საუკეთესო, ეს პირველ ყოვლისა ზაირა ალხანიშვილი გახლავთ. მრავალი ჯილდო დაიმსახურა მან. მინიჭებული აქვს სოციალისტური შრომის გმირის საპატიო წოდება. ესოდენი აღიარება მერძევეობის ფერმაში დაუცხრომელმა შრომამ, საქმის სიყვარულმა და ერთგულებამ მოუტანა ზაირას. ჯაფარიძელებს ემახსოვრებათ, რომ მათ ფერმაში დამყარდა რესპუბლიკური რეკორდი. შარშან თითოეულ ფურზე ზაირა ალხანიშვილმა 6090 კილოგრამი რძე მოწველა, 25 ფურის პატრონმა და ამდენივე ხბო გამოუზარდა ფერმას.

იოლი როდი იყო რეკორდისაკენ სავალი გზა. ზოგჯერ ხვდებოდა წინააღმდეგობები, შეფერხებები, მაგრამ ყოველთვის იმარჯვებდა შეუპოვრობა, სწრაფვა სიძნელეების გადასალახავად.

ზაირა ალხანიშვილის არც პირადი ცხოვრება ყოფილა იავარდით მოფენილი. ოჯახს გამოეცალა მეუღლე, ვაჟიშვილი. მაგრამ ნებისყოფამ, შრომის, სიცოცხლის სიყვარულმა სძლია სიძნელეს, მწუხარებას.

ოცდაცამეტი წელიწადია მწველავად მუშაობს ზაირა ალხანიშვილი, ყოველწლიურად ზრდის რძის წარმოებას: 1985 წელი — 100 ტონა, 1986 წელი — 110 ტონა, 1987 წელი — 125 ტონა, 1988 წელი — 133,4 ტონა.

მოგეხსენებათ, შარშან რა დიდი, აუნაზღაურებელი ზარალი მიაყენა გვალვებმა კახეთის რაიონებს, შეუძლებელი შეძლეს ჯაფარიძელებმა, ტრადიციას არ უღალატეს, ვადამდე შეასრულეს რძის წარმოებისა და ჩაბარების გეგმა. ეს ნამდვილი გმირობა გახლდათ, ზაირა ალხანიშვილისა და მისი ამხანაგების, მისი აღზრდილი მწველავების.

ზაირა პირველი იყო, რომელმაც ფურზე 3000 კილოგრამი რძე მიიღო. სამთასიანელ მწველავთა კლუბი „თეთრი ნაკადული“ ჩამოაყალიბა. მოწინავე გამოცდილების დანერგვამ ხელი შეუწყო რძის წარმოების გადიდებას, მწველავთა დაინტერესებას. კოლმეურნეობაში ფურის საშუალო წველადობამ 3191 კილოგრამს მიაღწია.

ზაირა და მისი მეგობრები ზედმიწევნით არიან დაუფლებული საქმის აპარატს, ზუსტად იცავენ პირუტყვის მოვლა-შენახვის წესებს, ყოველწლიურად ახალი გამარჯვებისათვის იღწვიან.

ფურზე — 7000 კილოგრამი რძე — ასეთია ოქროსვარსკვლავიანი მწველავის ოცნება. გვჯერა, შეძლებს ზაირა ოცნების შესრულებას. ღმერთმა ხელი მოუმართოს! ხვავი და ბარაქა ემატოს ჩვენს ერს, ჩვენს საქართველოს.

დავით ქათამაძე

რედაქციისაგან.

ჭეშმარიტად საამაყოა ჯაფარიძის კოლმეურნეობის მეცხოველეთა, კერძოდ მწველავ ზაირა ალხანიშვილის წარმატებები. მაგრამ, როგორც ხალხური სიბრძნე ამბობს, ერთი მერცხლის ჭიკჭიკი გაზაფხულს ვერ მოიყვანსო. თვით წითელწყაროს რაიონში ფურის საშუალო წველადობა ამ კოლმეურნეობასთან შედარებით თითქმის ერთორად ნაკლებია. ახლავე მთელს რესპუბლიკაში — ფურის საშუალო წველადობა წლების მანძილზე 1800 კილოგრამს ძლივს აღწევს, რითაც რესპუბლიკა კავშირის მასშტაბით ბოლო ადგილზეა, რძის წარმოება კი 1989 წელს 1988 წელთან შედარებით 11,1 ათასი ტონით შემცირდა.

მოწინავე გამოცდილების წარმოებაში ფართოდ დანერგვა მეცხოველეობის დარგის აღმავლობის ერთ-ერთი მთავარი პირობაა. ამას ჯაფარიძელთა, კერძოდ მწველავ ზაირა ალხანიშვილის შრომის შტრიხებიც თვალნათლივ მეტყველებს.

ქართული ჭადრაკის ისტორიიდან

ლეგენდად ქცეული სახელი

მოჭადრაკე ფოტინე ახალთიანი

ყოველ ქართულ სოფელს აქვს რაიმე თავმოსაწონი; აქვს იგი დერჩისაც, ქუთაისი-ამბროლაურის გზაზე, მეჭყვენასთან გაღმა მთაზე შეფენილ სოფელს, სადაც შუასაუკუნეებისდროინდელი ნათლისმცემლის ეკლესია დგას. მას ბევრი დააკლო ჟამთასვლამ, მაგრამ მაინც შთამომავლობას საამაყოდ შემორჩა.

1958 წელს, პირველად რომ ვეცნობოდი ამ ტაძარს, ჩემმა მასპინძელმა, დერჩის საშუალო სკოლის დირექტორმა, საქართველოს სსრ დამსახურებულმა მასწავლებელმა შალვა კაკუტაძემ მითხრა:

— ალბათ, თქვენ, როგორც ჩვენში ჭადრაკის წარსულის მკვლევარს, დაგაინტერესებთ, რომ ამ ეკლესიის ეზოში დაკრძალულია რაჭა-ლეჩხუმის განთქმული მოჭადრაკე ქალი ფოტინე ახალთიანი.

ეს სახელი აღარ არ მხსენოდა. მაშინვე მოვიკითხე, თუ დარჩა ფოტინეს ვინმე-მეთქი? როგორ არა, ღრმად მოხუცებული შვილიშვილი დავით ახალთიანი. იგი იქვე ეკლესიის გალავანთან, შემაღლებაზე, მამა-პაპისეულ სახლში ცხოვრობდა თურმე.

ფოტინეს შვილიშვილს მეორე დღესვე ვეწვიე. იგი 85 წლის მოხუცი აღმოჩნდა, ასაკისთვის საკმაოდ მხნე და მოძრავი. ტარტუს უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ იგი თითქმის ნახევარი საუკუნე პროვიზორად მუშაობდა ბაქოსა და თბილისში. ბოლოს მეჭყვენაში გახსნა აფთიაქი.

— არასოდეს ვიფიქრებდი, რომ ოდესმე ვინმეს გაახსენდებოდა ფოტინე ბებია, — გვითხრა ოდნავ აღტაცებულმა ბატონმა დავითმა, როცა ჩვენი სტუმრობის მიზეზი შეიტყო. — ძალიან გამახარეთ, ღმერთმანი, მადლობის მეტი რა მეთქმის.

სტუმარ-მასპინძელი სავარძლებში მოვეკალათეთ.

— ბებია ფოტინე, მართლაც, ჭადრაკის დიდი ქომაგი იყო. ღრმა მოხუცი ერთობოდა თამაშით. მას დიდხანს, 95 წელიწადს უცოცხლია. დაიბადა 1812 წელს, გარდაიცვალა 1907 წელს. ყველა შვილიშვილს გვასწავლა ჭადრაკი. მათ შორის იყვნენ შემდეგომში ცნობილი მოღვაწენი — აკადემიკოსი გიორგი ახვლედიანი, მწერალი დესპინე გელოვანი (ლაჭანელი ბანოვანი) და ჟურნალისტი ზაზე ახალთიანი. ბებიას თავისი ჭადრაკი ჰქონდა. იგი მზითვად მოჰყოლია.

ფოტინეს მამა გრიგოლ ჩიქოვანი ლეჩხუმელი თავადი გახლდათ, სოფელ უწერიდან. ახალგაზრდობაში გრიგოლი იმერეთის მეფის სოლომონ პირველის კარზე იყო. ჩანს, ჭადრაკი სასახლეში ისწავლა. სწორედ მან შეაყვარა თამაში ფოტინესა და მის ძმას გარიდებულს. სხვათა შორის, არსებობს მეცხრამეტე საუკუნის 70-იან წლებში ქუთაისში გადაღებული ფოტო, რომელზეც აღბეჭდილი არიან გარიდებული და ქუთაისი-ონის გზის გამგეანი, ცნობილი ინჟინერი გიორგი ბებურიშვილი ჭადრაკის თამაშის დროს. იგი უწერაში უნდა იყოს დაცული.

ბატონი დავითი ადგა და მეზობელ ოთახში გავიდა. იქიდან ჭადრაკი გამოიტანა.

— აი, ეს არის ფოტინე ბებიას ნაქონი ჭადრაკი, — თქვა მან, — მაგრამ არა ის ჭადრაკი, მზითვად რომ მოჰყვა. ნამზითვი მან თავის ქალიშვილს გაატანა. ეს ჭადრაკი მე ჩამოვუტანე ტარტუდან. რა თქმა უნდა, ბებიამ არ იცოდა თამაშის თეორია, არც პარტიის ჩაწერა, მაგრამ საკუთარი შეხედულებები ჰქონდა. თამაშს მუდამ მხედრებით იწყებდა. ამბობდა, რომ ქართველები ასე უნდა თამაშობდნენო. მისგან მომისმენია, რომ კარგ მოჭადრაკეებს ქუთაისში გენერალ გრიგოლ დადიანის სალონში შეხვედრია. თავს იწონებდა იმით, რომ ერთხელ ცნობილ პოეტსა და ჭადრაკის ძლიერ მოთამაშეს მამია გურიელს მოუგო. მაშინ მამია გურიელი დიდად პოპულარული კაცი იყო. მას მეტოქეობა გაუწევია თვით ანდრია დადიანისთვის, იმდროინდელი სახელგანთქმული ქართველი მოჭადრაკისთვის. გენერალიც ჭადრაკის დაუოკებელი ქომაგი ყოფილა. ერთხელ დერჩშიც ამოსულა ბებია ფოტინესთან საპაექროდ.

ღრმა სიბერეშიც ფოტინე ბებია სიამოვნებით თამაშობდა, [illegible] ტოქის ძებნაში იყო. დაახანია, რომ მისმა ნიჭმა ვერ ჰპოვა გასაქანი. [illegible] მცა, მაშინ ვინ [illegible] იქნებოდა.

ასე [illegible] — დაამთავრა თხრობა ბატონმა დავითმა. გამოთხოვებისას თავისი მოჭადრაკე ბებიის ფოტოსურათი გვისახსოვრა.

თბილისში რომ დავბრუნდი, შინ ვეწვიე აკადემიკოს გიორგი ახვლედიანს. დიდად ესიამოვნა ფოტინე ბებია რომ გავახსენე.

— ბებიაჩემი, ფოტინე, ჭკვიანი ქალი იყო, ნაკითხიც გახლდათ. ჭადრაკი თავდავიწყებამდე უყვარდა. შვილიშვილებს და სოფლის ბავშვებსაც გვასწავლიდა თამაშს, — გაიხსენა მან.

მერე უწერელი ჩიქოვანების სახლიშვილმა ქალბატონმა ძაძუმ მიხსნა ზემოხსენებული ფოტოსურათი. კვლავ კი გამიცნო გიორგი ბებურიშვილი, როგორც განსწავლული ინჟინერი და ძლიერი მოჭადრაკე. ანდრია დადიანის არქივში დაცულია მათ შორის ნათამაშევი პარტიის ჩანაწერი. ცაგერის ახლოს ახლაც არის „ბებურიშვილის წყარო", რომელიც ამ კუთხის მამულიშვილს გაუთხრია.

სამწუხაროდ, ძალიან ცოტა ვიცით ძველი ქართველი მოჭადრაკე ქალების შესახებ, უბრალოდ წარსულიდანაც [illegible] ვიცით, რომ XVII—XVIII საუკუნეებში [illegible] ვის მზითვად „ვეფხისტყაოსანთან" ერთად ძვირფასად ნაკეთები ჭადრაკის გატანების ტრადიცია. ისიც ვიცით, რომ სახელგანთქმული ქართველი მოჭადრაკე ანდრია დადიანი აზიარა ჭადრაკს დედამისმა — მშვენიერმა მანდილოსანმა, პოეტ ალექსანდრე ჭავჭავაძის ასულმა ეკატერინემ. აქა-იქ გვხვდება ცნობა, რომ ჭადრაკი ამშვენებდა ჩვენს ლიტერატურულ სალონებს.

უთუოდ ფოტინე ჩიქოვანი-ახალთიანის სახელი ამშვენებს ქართულ ჭადრაკს. იგი ლეგენდად დარჩა დერჩელების ხსოვნაში.

თენგიზ გიორგაძე

საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულება

საქართველოს სსრ საპატიო წოდების „ქართველის დედის" დაწესების შესახებ

საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს:

1. დაწესდეს საქართველოს სსრ საპატიო წოდება „ქართველი დედა".
2. საქართველოს სსრ საპატიო წოდება „ქართველი დედა" მიენიჭებათ დედებს, რომლებსაც ჰყავთ ხუთი და მეტი არასრულწლოვანი შვილი, აქვთ მტკიცე ოჯახი და სამშობლოს უზრდიან მაღალი ზნეობის, შრომისმოყვარე შვილებს.
3. დამტკიცდეს საქართველოს სსრ საპატიო წოდების „ქართველი დედის" დებულება.

საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე
გ. გუმბარიძე

საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი
ვ. კვარაცხელია

თბილისი, 1990 წლის 25 აპრილი.

წაუკითხეთ პატარებს

ჩურჩხელები

დატრიალდა კედა ნემსი,
დაერია თხილს და კაკალს —
სულ წვრილ-წვრილი გრძელი აცმა
გადაჰკიდეს მკლავზე მაკას.

თამუნიაც რიგში ჩადგა,
ორ-ორ აცმას აწვდის ხელებს,
აგერ ცხელ-ცხელ თათარაში
აცმულ კაკალს ბებო ავლებს.

დაეკიდნენ ჩურჩხელები,
როგორც ლერწმის ლეროები,
წვერწათლილი ფანჯრებივით
წაწვეტილი ბოლოები.

ბაჭიას სიხარული

ცელქ ბაჭიას დედა კაბას
უკერავს და უკერავს...
თუმც ყურცქვიტას ერთი კაბა
ურჩევნია სუყველას.

ბაჭის გრძელი კაბის ჩაცმა
მეტისმეტადახარებს,
მაშინ ცეკვავს განდაგანას,
გულიანად ხარხარებს.

კაბა არის მწვანე ფერის,
თან ყველაზე ახალი,
ჯიბეზე აქვს დაქარგული
სტაფილო და ჭარხალი.

ნელი დარსაველიძე

პრობლემა

ვიყოთ უკეთესნი შინ და გარეთ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ფერისცვალება ბუნების ძველი წესია. ადამიანიც ხომ ბუნების შვილია და ჟამთა სვლის ვითარებაში სასიკეთო ფერისცვალება ღმერთმა ნუ მოუშალოს ჩვენს ერს, ჩვენს ხალხს. მაგრამ ახლა ამ ბუნებრივმა, პროგრესულმა ფერისცვალებამ როდი ამაღებინა კალამი... დამაფიქრა და გული მატკინა სულ სხვა რამემ — ჩვენი ხალხისთვის და, მით უმეტეს, ჩვენი ქალებისთვის სრულიად შეუფერებელმა ქცევამ, უნიადაგო ალტკინებამ...

ჯერ კიდევ თითქმის ახლახან, სულ ახლო წარსულში, თუკი ჩვენი ქვეყნის საზოგადო მოღვაწენი იმას დარდობდნენ, რომ აღებ-მიცემობა და ყიდვა-გაყიდვა არ გვეხერხება, რაც ჩვენს ეკონომიკურ წინსვლას ამუხრუჭებსო (ქვეყნის პატრონთ სხვა ტომის ხალხიც კი ჩამოუსახლებიათ ამ ნაკლის გამოსასწორებლად. არც სიხარბე ყოფილა ქართველი კაცის ხასიათში წინ წამოწეული მოტივი), დღეს კი, რა ხდება, სად გავრბივართ და რაც მთავარია, რისთვის!..

ერთეულები არიანო — თავს იმშვიდებს ზოგიერთი (თუმცა, იქვე სტატისტიკასაც ვერ უხუჭავს თვალს, იმ სტატისტიკის იქით მყოფთ რომ თავი დავანებოთ, საქმე ასეულებს ეხებათ, თურმე)...

მკითხველი ალბათ გაკვირვებული კითხულობს, რას დარდობს ავტორიო. ჩემი სათქმელი ქართველ ტურისტებს ეხება...

არ იფიქროთ, რომ ამ წერილში იმ უნიათო ტურისტების ჩამოთვლასა და განქიქებას შევუდგეთ. არა, სათქმელის სრულად თქმაში ავადობის წარმომშობი მიზეზების ძიებას ვგულისხმობთ, რომელსაც თქვენი — მკითხველთა თანადგომით ვაპირებთ...

ხომ გვიყვარს ჩვენი თბილი კერა, ხომ გვიჭირს შეჩვეულ გარემოს მოწყვეტა თუნდაც რამდენიმე დღით, მით უმეტეს უცნობ ადამიანთა ჯგუფს რომ უერთდები. მერე ის არც თუ უხიფათო გზაც ხომ გვაღელვებს ჩვენი ეპოქის თითოეულ ტურისტს რომ ელის ხოლმე. თუმცა მოგზაურობა ხიფათისაგან როდის და რომელ ეპოქაში ყოფილა დაზღვეული!.. მაგრამ, არის მაღალი გრძნობა ადამიანისა, მშობლიური კუთხისა თუ პლანეტის სხვადასხვა ქვეყნის დასათვალიერებლად რომ უბიძგებს. არის სურვილი სამყაროსა და კაცობრიობის შედევრთა სიღრმეში წვდომისა. ასეთი სურვილი კი არ შეიძლება ვინმე უბირსა და უინტელექტოს დაებადოს. ასეთ სურვილს მხოლოდ ცოდნა აჩენს. ცოდნა კი აფაქიზებს ადამიანში თანდაყოლილ ესთეტურობისაკენ მიდრეკილ ინსტიქტებს (თუ არის მასში ეს ინსტიქტები, რა თქმა უნდა).

მოგზაური უძველესი დროიდანვე თავისი ინტელექტუალობით, ცოდნითა და განათლებით გამოირჩეოდა და დღეს, მით უმეტეს უამთვისებებოდ მოგზაურად ვერ შევრაცხავთ ვერავის. ეს რომ ასეა, ამის დამადასტურებელ მაგალითს უამრავს გავიხსენებთ დიდ ავტორიტეტთა და ცნობილ ადამიანთა ცხოვრებიდან. მაგრამ, მოდი მათ ნუ შევაწუხებთ და თითოეულმა ჩვენგანმა საკუთარ ყოფას გადავხედოთ. რამდენჯერ შევხვედრივართ საიდან სად ჩამოსულს სხვადასხვა ტომის ადამიანს, ხალხის მიერ თავისებური, განუმეორებელი ელფერით შექმნილი ამა თუ იმ ძეგლის, ნივთის, ადგილის სანახავად. საიდან — სად! უცხო სანახაობა სიხარულს ჰგვრის მნახველს.

საზღვარგარეთ გაცილებით უფრო ხანგრძლივად მიცხოვრია, ვიდრე ტურისტებს უწევთ ხოლმე ყოფნა ამა თუ იმ ქვეყანაში. ეს დიდი ხნის წინათ იყო და, მართალი გითხრათ, როდესაც გაჩნდა საშუალება ევროპის ერთ ქვეყანაში მემოგზაურა, როგორც ტურისტს, გამეხარდა. გამახსენდა ევროპაში ჩვენი ცხოვრების რამდენიმე ეპიზოდი: ერთხელ ჩემი შვილებითურთ გერმანიის დემოკრატიულ რესპუბლიკაში კერძოდ, მორიცბურგის ცნობილი ციხე-სიმაგრის შემოგარენში ნადირობის სასახლე-მუზეუმის ძებნის დროს დავიბენით, გზა აგვერია. შეგვხვდა თეთრი გედებით სავსე ტბა, გავიარეთ ტყე, კურდღლები რომ გარბოდ-გამორბოდნენ, მოვხვდით მწვანით დაფარულ ტერიტორიაზე, მაგრამ შიში არ გვიგრძვნია. პირიქით, უცხო და სხვა გარემოში, სუფთა და ლამაზ ადგილებში მოხვედრილებს, შორიდან რომ მორიცბურგის ციხის კონტურები მოჩანდა, ყველაფერი დიდი ხნის ნაოცნებარსა და ნაფიქრს გვაგონებდა...

ახლა, ვინ დაგვიჯერებს, რომ უცხოეთში წასულთ იქაური მაღაზიებიც არ გვხიბლავდეს, და არ ახარებდეს გულს მრავალნაირი არჩევანი... ფულსაც ხომ ზუსტად იმდენს გადაიხდი, რამდენიც აწერია საგულდაგულოდ და ლამაზად შეფუთულ ნავაჭრს გამყიდველის თავაზიანი ღიმილიც რომ მოჰყვება თან.

შარშან ტურისტული საგზურით ჩეხოსლოვაკიის დემოკრატიულ რესპუბლიკაში ვიმოგზაურე. ვნახე მანამდე ჩემთვის უცნობი რამდენიმე უმშვენიერესი ქალაქი. მაგრამ გოტიკური არქიტექტურული ნაგებობებით უბრწყინვალეს, ევროპის სახელგანთქმულ ქალაქ პრაღაში მოხვედრილებს სრულყოფილად არ გვიგრძვნია (უხერხულია და ვერ გამოვეყოფი ჩემს თანამემამულეებს) მისი სილამაზე. უმეტეს დროს მაღაზიებში სირბილს ვახმარდით. ეს უფრო ახარებდათ ჩვენს ტურისტებს. იშვიათობად ქცეულიყო ის ალალი, გულწრფელი ტურისტული ჟინი ქვეყნის დასალიერს რომ მოატარებს ადამიანს. ამ საკითხში რატომ არ ვგავართ ინგლისელებს, ფრანგებს და სხვა ერის ტურისტებს, რომლებიც ფოტოაპარატებით ხელში მგონი სხვისი ქვეყნის ცას, მიწას, ვარსკვლავებსაც კი აღბეჭდავენ ფირზე.

ჩვენს დიდებულ ტაძრებს — გელათს, სვეტიცხოველსა და სხვას, რა მნიშვნელობა ექნებოდათ თუ ადამიანები ვერ შეიგრძნობდნენ მათ სიდიადეს?...

რაც შეეხება იმას, რომ ტურისტები ყიდულობენ თუ ყიდიან, საიდან და როგორ, ეს რა თქმა უნდა, ათასგვარ ეჭვს ბადებს. მაგრამ მივედით იმ დასკვნამდე, რომ ყველაფრის თავი და თავი ის არის, რომ საბჭოთა ტურისტებს ფული არა აქვთ, კაპიკები ეძლევათ იმ თანხიდან, რასაც ისინი საგზურში იხდიან. მაღაზიები სავსეა დეფიციტური საქონლით, ჩვენს ტურისტებს კი არაფრის ყიდვა არ შეუძლიათ.

ყველაფერ იმ უკუღმართობას, რაც ჩვენს ტურისტებს მასობრივად სჭირთ, ახსნა რომ მოვუნახოთ, საჭიროა ეკონომისტების, სოციოლოგების, ფსიქოლოგებისა და სხვა დარგის მეცნიერთა ერთობლივი თავშეყრა, ფიქრი, მსჯელობა და ანალიზი. მოვლენების სურათის დახატვა და თქმა ადვილია, ამ მოვლენების გამომწვევი მიზეზების აღმოჩენაა რთული. უამისოდ კი ტურისტთა შელახულ ზნეობას, ვეჭვობ, რაიმე ეშველოს. ადამიანის ზნეობა ზეციდან არ ჩნდება. ადამიანის ზნეობას ნიადაგი წარმოშობს.

ძვირფასო მკითხველო, მიმიხვდებით ალბათ ჩემს გასაჭირს, ჩვენი უკაცრავად და დაუდევარი ტურისტების (ნამდვილი ტურისტებისაგან განსხვავებით) გასაკიცხად აღებულმა კალამმა რამდენნაირი ფიქრი მომგვარა. რთულია მსჯელობა ამ საკითხზე, მაგრამ მერწმუნეთ, ჩემი სატკივარი და ქვეყნის სატკივარი ერთია — ვიყოთ უკეთესნი შინ და გარეთ!

გულნარა სტურუა

მკითხველებო!

მიმდინარე წლის ივნისის თვიდან ჩვენი ჟურნალი სახელწოდებას იცვლის. ამიერიდან მას ეწოდება „მანდილი“, რაც ქართველი ქალის კდემამოსილების, სიწმინდის, ოჯახის, კვლევისა და მშვიდობის სიყვარულის სიმბოლოა.

რედკოლეგია

ელექტრონული ბიბლიოთეკა

კულინარია

გასართობი დესერტი

ნაირნაირი ხმელი ჩირისაგან მომზადებული „დესერტი“ საზეიმო სუფრის მშვენებაა, თანაც მეტად მოსახერხებელია როდესაც უეცრივ შემოსწრებულ სტუმარს მიართმევთ თავის შესაქცევად; ამიტომ სასურველია კარგმა დიასახლისმა ყოველთვის იქონიოს შინ ხმელი ჩირის ნაირსახეობა, რისთვისაც თადარიგი ზაფხულიდანვე უნდა დაიჭიროს. აბა, სცადეთ და მოამზადეთ „გასართობი დესერტი“ ვფიქრობ ისიამოვნებთ.

1 ჭიქა მოხალული ნიგოზი, 1 ჭიქა მოხალული, კანგაცლილი თხილი, 1 ჭიქა წვრილად დაჭრილი ვაშლის ჩირი, ასევე წვრილად დაჭრილი ატმის ჩირი, ქლიავისა და მსხლის ჩირი თითო თითო ჭიქა; ყველაფერი აურიეთ ერთმანეთში, მოათავსეთ შესაფერის ჭურჭელში და დაამშვენეთ სუფრა.

თამარ ქავთარაძე-აბაშიძე,

საჩხერის 1 საშუალო სკოლის მასწავლებელი.

უცომო ღვეზელი

200 გრამი მოხარშული ხორცი გაატარეთ ხორცსაფქვავ მანქანაში, შეურიეთ 2-3 კბილი ნიორი, 3-4 ღერი ოხრახუში, შეაზავეთ მარილით და შავი პილპილით; შემდეგ 1 კილო მოხარშული კარტოფილიც გაატარეთ ხორცსაფქვავ მანქანაში, შეაზავეთ 50 გრამი კარაქით და მარილით. გაყავით ორ ტოლ ნაწილად. ერთი ნაწილი მოათავსეთ ცხიმიან, თბილ ტაფაზე, ზემოდან თანაბრად დაფარეთ ხორცის ფარშით (საჩურთით). კარტოფილის მეორე ნაწილი ასევე თანაბრად გადაადეთ ზემოდან, წაუსვით (1 ცალი) ათქვეფილი კვერცხი. შემდგომ გაზქურაში და დატოვეთ იმდენ ხანს, ვიდრე დაიბრაწება.

ბრინჯის საუზმე კვერცხითა და მწვანილით

1 ჭიქა ბრინჯი მოხარშეთ, გაწურეთ. შეურიეთ წვრილად დაჭრილი ოხრახუში, კამა, ქინძი და ახალი ქორფა ხახვი (ყველაფერი ორმოცდაათ-ორმოცდაათი გრამი). შეაზავეთ შავი პილპილითა და მარილით (გემოვნებით), შემდეგ თბილ, ცხიმიან ტაფაზე დაასხით 2-3 ათქვეფილი კვერცხი, მოათავსეთ ზედ ბრინჯი, ზემოდან დაფარეთ ასევე (2-3) ათქვეფილი კვერცხით და შედგით გაზქურაში იმდენხანს, ვიდრე კვერცხი არ შეიბრაწება. სუფრაზე მიტანისას მორთეთ არაჟანით და კამით.

შემწვარი კვახი კვერცხით

კანგაცლილი კვახი დაჭერით ნაჭრებად, ყოველი ნაჭერი ამოსვარეთ პურის ფქვილში, მოათავსეთ ცხიმიან ტაფაზე და შეწვით ორივე მხრიდან. შემწვარი კვახის ნაჭრები კვლავ მოათავსეთ ისევ ცხიმიან ტაფაზე, დაფარეთ ზედაპირი რძეში ათქვეფილი კვერცხით, შედგით გაზქურაში და დატოვეთ იმ დრომდე, ვიდრე საფარი შეიბრაწება. სუფრაზე მიტანის წინ მოაყარეთ წვრილად დაჭრილი კამა. შეგიძლიათ გამოიყენოთ არაჟანიც.

მასალა: 400 გრამი კვახი, 4 კვერცხი, 4 სუფრის კოვზი რძე (არაჟანი), კამა.

ციცინათელა ჩიტიაშვილი.

თბილისი.

გამოქვეყნებული კროსვორდის პასუხები:

თარაზულად: 7. მელომანი. 9. რადიაცია. 11. ინერცია. 12. კოსმოსი. 13. გინეა. 14. ხვავი. 15. გაგუა. 18. გაბაშვილი. 19. კალორია. 21. დრაკონი. 24. პანტომიმა. 28. კვალი. 29. ზონდი. 30. ქნარი. 33. ზამბარა. 34. გურმანი. 35. გრეიდერი. 36. ლამპიონი.

შვეულად: 1. მედიცინა. 2. ლანცა. 3. მინაშვილი. 4. კრაკოვი. 5. ოდესა. 6. მინიმუმი. 8. ოპერეტა. 10. ავოკადო. 16. წვენი. 17. დასტა. 20. „განდეგილი“. 22. „რევიზორი“. 23. კოლუმბი. 25. მონტაჟი. 26. მარგიანი. 27. დოტაცია. 31. კამეა. 32. გრამი.

ფერთა ჰარმონია

არიან ადამიანები, რომელთაც რი-სიმე ჰობი დაჰყვებათ ხოლმე.

ასეთების რიცხვს ეკუთვნის ყო-ფილი პედაგოგი მარგო ყაჯრიშვი-ლი (30 წელიწადს მათემატიკას ას-წავლიდა სხვადასხვა სკოლაში, უფ-რო ადრე, სიღნაღის პიონერთა სა-სახლის დირექტორი იყო). კახეთის თვალწარმტაც ბუნებაში აღზრდილს თავიდანვე ჰქონდა მშობლიური მხა-რის განუზომელი სიყვარული, სი-ლამაზის აღქმისა და გათვითცნო-ბიერების საოცარი უნარი.

ერთხანს, თვალისჩინწართმეულს, მოსკოვის თვალის მიკროქირურგი-ის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუ-ტის აკადემიკოს ს. ფეოდოროვის და განყოფილების გამგის ვ. ვოლკოვას დაუღალავმა მცდელობამ ხელმე-ორედ აუხილა თვალი. მაშინ გადაწ-ყვიტა პროფესიის შეცვლა და მცე-ნარეთა სამყაროში გადაინაცვლა. ახდა მისი ბავშვობის ოცნება: ხე-ლით შეხებოდა, სული შთაებერა ბუნების საოცრებებისათვის. მინდ-ვრის ყვავილები იზიდავს განსაკუთ-რებით. სათუთად ახმობს, შეხამე-ბით აკოწიწებს ბალახ-ბულახს, ფე-რთა ელვარებას უნარჩუნებს და ათ-ასნაირ ჰარმონიულ კომპოზიციებს ქმნის. როგორც მხატვრის ნამუშევ-რებში, აქაც ზუსტად ისეა — ფერთა შერწყმა, კომპოზიციის გაწონასწო-რება. ბუნების მესაიდუმლე ცდი-ლობს მნახველისათვის უფრო საინ-ტერესო აღსაქმელი იყოს უკვე სუ-რათად გარდასახული დეკორატიუ-ლი ხელოვნების ნიმუშები. მის ნა-მუშევრებს ნახავთ მოსკოვში, აკა-დემიკოს ს. ფეოდოროვის კაბინეტ-ში, გაზეთ „პრავდის“ რედაქციაში, კიევში, ერევანში, როსტოვში, არც ჩვენში დაკლებია მომწონებელი და თაყვანისმცემელი. ერთხელ ტელე-პროგრამა „90 წუთშიც“ გადაიცა სიუჟეტი ქალბატონ მარგოს შესა-ხებ. ითქვა და დაიწერა უჩვეულო კომპოზიციად გარდასახულ სილა-მაზეზე.

„ბუნება ღმერთია, ვინც მის სა-იდუმლოს ასე ლამაზად სწვდება, ღმერთთან ახლო მდგომია, ჰოდა, მეტი ბედნიერება რაღა გინდათ“ — ვკითხულობთ დეკორატორის მდი-დარ შთაბეჭდილებათა წიგნში.

ნანული გუკია

რჩევები

თუ წიგნის ფურცლები ცხიმით დაგესვარათ, შეგიძლიათ მოაცილოთ შემდეგნაირად: დააფარეთ ლაქიან ადგილზე საშრობი ან ქაღალდის თეთრი ხელსახოცი და გააუთოვეთ თბილი უთოთი. თუ არ ამოვა, და-ფარეთ ლაქა დაფხვნილი ცარცით, დააფარეთ ქაღალდი და კვლავ გა-აუთოვეთ. ასეთივე ცხიმიანი ლაქე-ბი, თუ ის წიგნის ნაპირზეა და ნა-წერს არ ეხება, გაწმინდეთ ბენზინ-ში დასველებული ბამბით.

მელნის ლაქები შეგიძლიათ ამო-იყვანოთ ლიმონის წვენით, ან ლი-მონმჟავას ხსნარით.

თუ ცხვირსახოცები გრიპიანობის დროს იხმარეთ, გარეცხვის წინ ნა-ხევარი საათით ადრე დაალბეთ მა-რილწყალში, რის შემდეგაც ადვი-ლად გაირეცხება.

•

ოჯახის პირობებში თუ დანის ალესვა გსურთ, 20-30 წუთით მო-ათავსეთ მარილწყალში, შემდეგ ალესეთ გაუშრალებლად.

•

ჩვილი ბავშვის შესახვევი ჩვრები რომ მუდამ ქათქათა იყოს, გასაპ-ნეთ და ჩაალბეთ მანგანუმიან ოდ-ნავ მოვარდისფრო წყალში. 20 წუ-თის შემდეგ, ამორეცხეთ, გაავლეთ და გაფინეთ მზეზე.

•

რძე რომ არ აიჭრას, ჩაყარეთ მცირეოდენი სოდა. 1 ლიტრ რძეზე ნახევარ ჩაის კოვზზე ოდნავ ნაკ-ლები.

•

ძვირფასი შალისა და აბრეშუმის ქსოვილს ნუ გარეცხავთ სარეცხის ფხვნილში. უმჯობესია მოამზადოთ საჭმლის სოდიანი ხსნარი, (ლიტრა-ზე 1 სუფრის კოვზი) მასშივე ჩაყა-როთ ჩვეულებრივი საპნის ფხვნი-ლი, და ჩაალბოთ 5-10 წუთით.

•

კოლოს ნაკბენ წყლულს დაიამებთ თბილი სოდიანი წყლის აბაზანით (გახსენით 1 ლიტრ წყალში 1 სუფ-რის კოვზი სოდა).

•

ორ კვირაში ერთხელ კბილზე სიყ-ვითლის მოსაცილებლად შეგიძლიათ გამოიყენოთ საჭმელი სოდა. კბილის ჯაგრისზე დააყარეთ მცირეოდენი სოდა, დააწვეთეთ რამდენიმე წვეთი ლიმონი და ამით გაიხეხეთ კბილები.

რედაქციის მისამართი — ლენინის ქ. № 14. ტელეფონის №№: რედაქტორის — 99-98-71, პასუხისმგებელი მდივნის — 99-71-68, განყოფილებების: მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობის — 93-25-64, ლიტერატურისა და ხელოვნების — 93-98-53, კულტურისა და ყოფაცხოვრების — 93-98-50, მშრომელთა წერილებისა და მასობრივი მუშაობის — 99-50-39, მხატვრული რედაქტორის — 93-98-57, ტექნიკური რედაქტორის — 93-98-58, საერთო განყოფილების — 93-98-54. მასალები გადაეცა ასაწყობად 6. 04. 90 წ. ჟურნალი ხელ-მოწერილია დასაბეჭდად 29. 05. 90 წ. ქაღალდის ზომა $60 \times 90^{1}/_{8}$. ფიზიკური ნაბეჭდი ფურცელი 3. სააღრიცხვო-საგამომცემლო თაბა-ხი 5,8. ტირაჟი 177.000. შეკვ. 858. უე 04060. Условных печатных листов 3, учетно-издательских листов 5,8. ფასი 30 კაპ.

მოდა-90

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ინდექსი 76178

ნ143/75

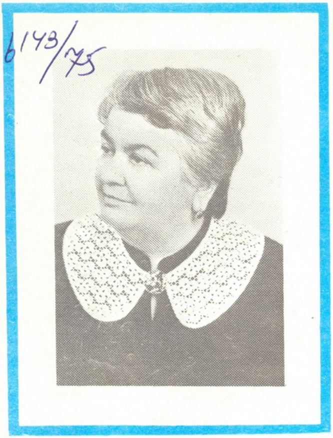

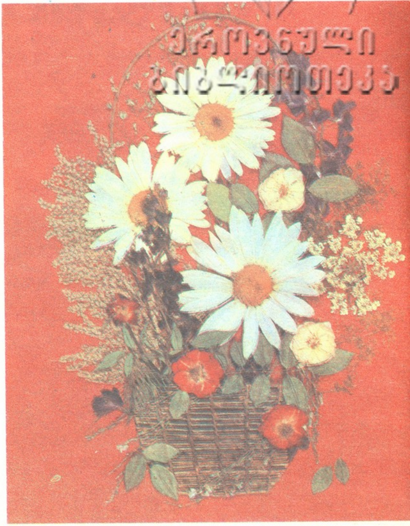

პედაგოგ მარგო ყაჯრიშვილის

კომპოზიცია

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ფასი 30